

zeruko ARGIA

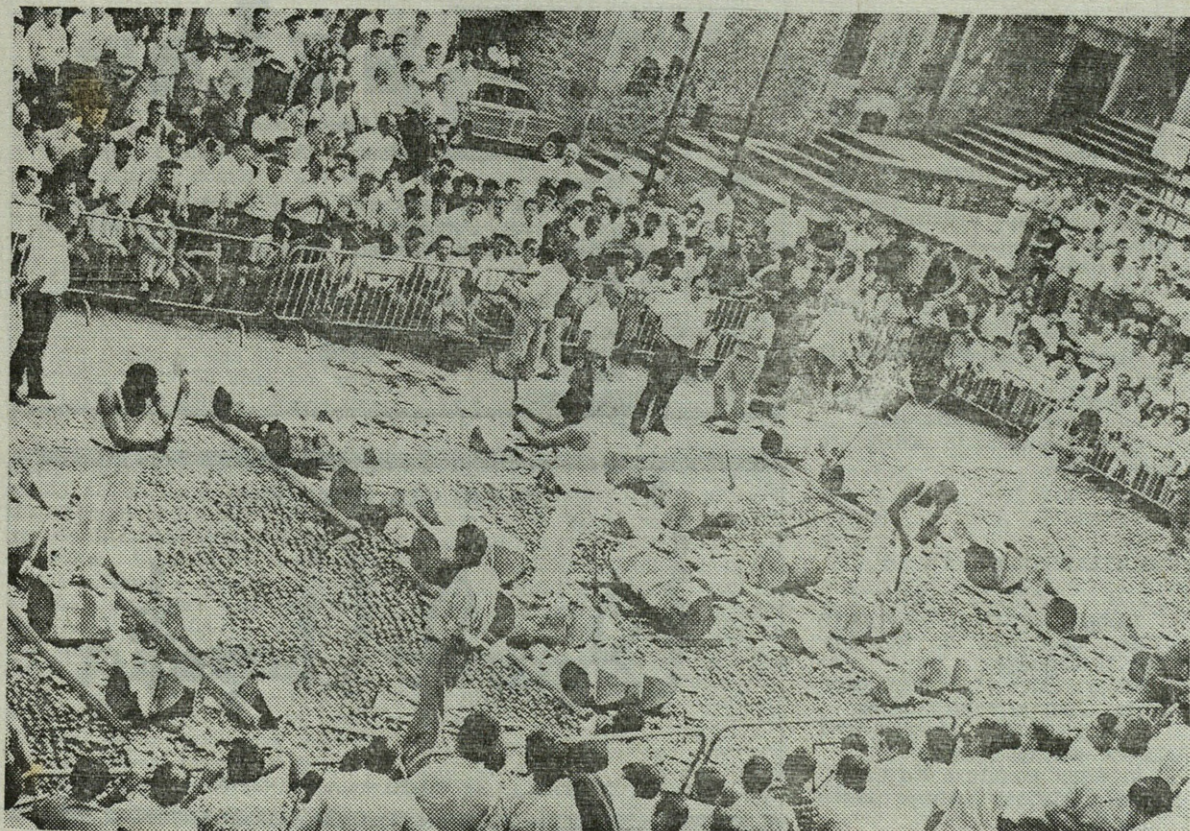
IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

DONOSTIAKO EUSKAL JAIK

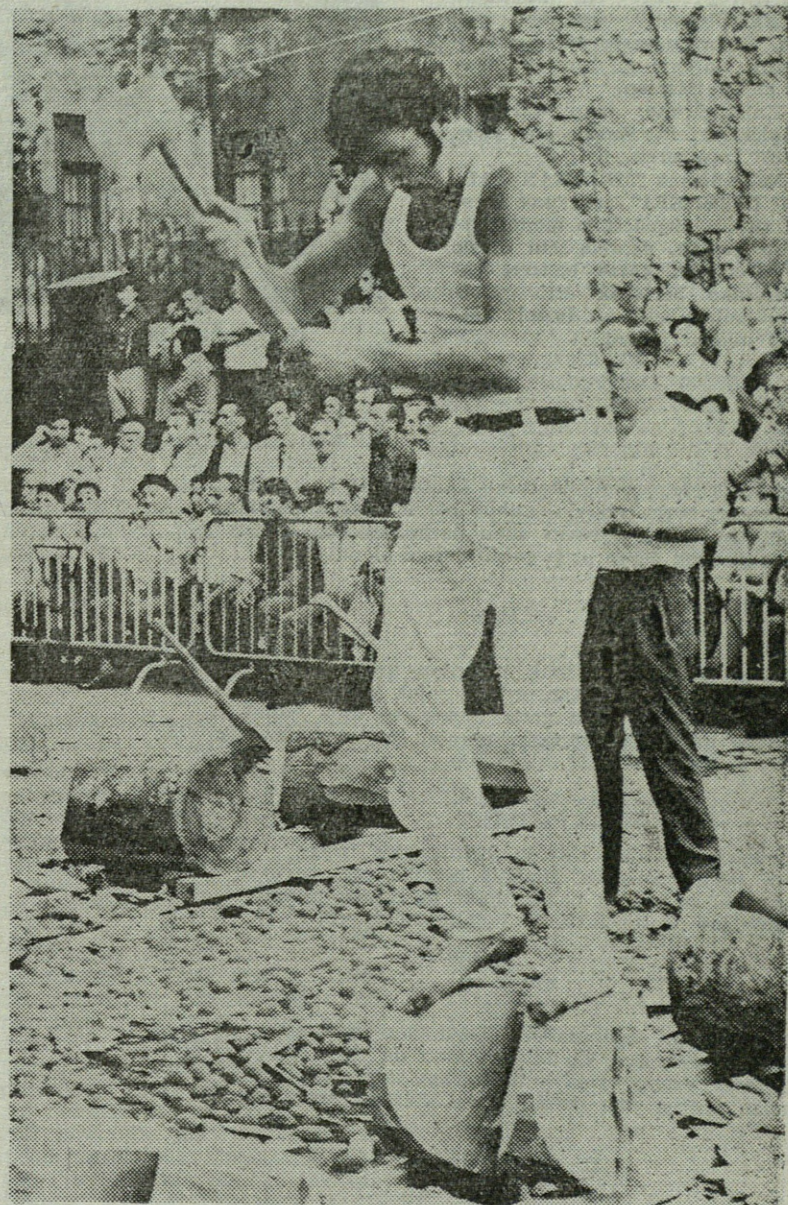
Kanta zaharrak Donostiako euskal jaietan. Koplak, hitz irudidunak, erromantzeak, bertsoak, maite kantak: gai tristeak eta bai piperdunak ere. Mikrofonuen aurrean Le-kuona anaiak eta Antton Aranburu kantari. Guardasolak ez dira falta; jai hauek nahiko busti ditu iraileko euri petralak, hala ere inoiz baino beteagoak iruditu zaizkigu. Entzuten denez, herrietako jaiet kultur-giro egokiagoa darie kapitalekoei baino. Aurtengo-etan aurrerapen bat nabari dugu alderdi horretatik. Liburu eta diskoen azoka ere izan dugu oraingoan donostiarren eta gainerako festaleen aberasgarri.

Eta ez dira faltatu betiko euskal kirol zaharrak ere. Hor daukagu Arria III. Donostiarrok, euskalduntzen joan gaitezen oraindik gehiago!

NON ZER

- KULTURA ETA GIZONAREN HEZIKETA
Kortabitarte 3 garrean
- NIRE ITSAS BEGIRATOKITIK
Atxukale 3 garrean
- EUSKAL GIZARTE HAUTSIA (I)
Herri zapalduak 5 garrean
- DONIBANE LOHITZUNEN
Azurmendi 6 garrean
- EUSKAL UNIBERSITATEA
Errialde 12 garrean

IBURU ETA DISK
AGORRAK 1-9 1973

GURE LEHIA TILATIK

EUSKAL JAIK

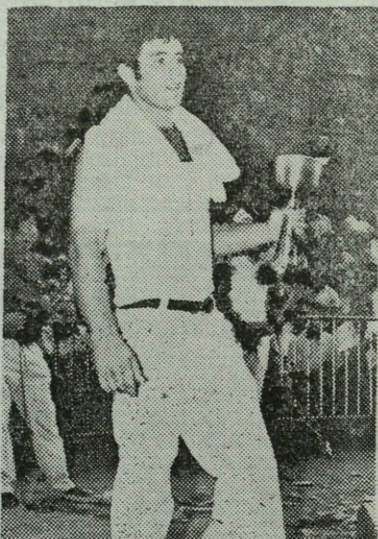
Amaitu dira Donostiako euskal jaiak. Denetarik izan da: dantzari, abeslari, Bertsolari, aizkolari...

Guk ez dugu ezer askorik ikusteko erarik izan. Txakoli, sagardo eta "bertso paperak" sariketara inguratu ginen. Ez genuen gusto aundirik izan. Euria asi zen goian behean. Joxe Lizaso eta Imanol Lazkanoren bizpauru bertso eta Xalbadorrek abestu zuen "bertso paperak" sariko saritutako batzuk entzun ahal izan genituen.

Bi bertso saiorengatik eman zitzaion lehen saria Xalbadorri, "Artzai Etxolari" eta "Mendian galdu direneri" izenekoei, alegia. Bigarren saria Manuel Matxain, Kalonje ta Agustín Oleari eman zitzaion.

Mahaiburuko: Juan Mari Lekeona, Antonio Zabala eta "Bordari" izan ziren.

Xalbadorrek "MENDIAN GALDU DIRENERI" izenekoak abestu zituen. Ezpeletako mendi batean goseak, egarriz, eta otzak il ziren iru gazte beltzeri eskainitako bertsoak dira "Goisean goizik jeiki ninduzun" doinu abestu zituen.

Garmendia, bigarren

— I —

Gauza triste bat publikatzeko kantatzerat naiz abian; horra zer berri zabaldu zaukun berriki Eskual-herrian: laguntza faltak berekin duen panamenaren erdian, hiru gizonak beren bizia galdu dutela mendian.

— II —

Etxiren gure arrazakoak mendian galdu diranak, Jainko Jaunaren bixtan ordea analak girade denak; kolorez beltzak izana gatik, heiek ere ama banak, bertsek bezala sofriturikan, mundu huntarat emanak.

— III —

Afrikan huna zotozin, eginik bide luzea; ezin jasana zuketan nunbait herriko ezin bertzea; beren bizia hobetu nahiz, gosez ta hotzez hiltzea; bas'ihiziek gorenaz dute holako heriotzea!

— IV —

Diru zuteno laguntzaileak bazituzten ene ustez, bainan zombaiten karitatea egiten da diru hutsez; hartarik kanpo axola guti bertzen arima gorputzez; gauza horrek nau orroitarazten Judasez eta Jesusez.

— V —

Ezin bertzea berekin dauka betitik herri pobreak, hango jendea tiriatzen du bizi modu bat hobeak; haren ondotik zabiltzalarik, hil dira dohakabeak... Ai! Ezpeletan aurtan nolako primaderako loreak!

— VI —

Bas'ihiziak gerizatzeko badute lege bipilik; heietan zombait ihizatzeko ez du gizonak pegilik; eta jendeak norbaiten faltaz mendian goseak hilik... Lege horien sustatzailak gelditu dira ixilik.

— VII —

Boteretsuak ilargiraino igan zauzkigun orduan, nehoiz bezanbat injustizia ikusten dugu munduan: batzu dirutan emokatuak, gako guziak eskuan, eta bertzeak ogia galdez, bihiaren irriskuan.

— VIII —

Dirua deno gure nagusi, ikusiren da holako: aberatsentzat ateak zabal, hersi pobrearendako; iduditzen zaut, gizona bada errepotxurik gabeko, bidea libro behar lukela nahi lekurak joateko.

— IX —

Arrotz horiek horrela hiltzen ikusiz gure artean, nolaz eduki ginezake guk kontzientzia bakean? Orroiz gaitzen, atsalde batez, Galbarioko mendian, gu guzientzat hil zela Jesus, kurutze baten gainean.

— X —

Jesus maitea, ototzez nago kurutzearen oienetan, ixuri duzun odol saindua ez dadila debaldetan; gure lurrean hil zure haurrak harzikizu, otoi, besotan, arraza besex eta mugarik ez den erresuma hortan!

Ondo eratuak izan direla aurtengo Euskal jaiak entzun dugu. Guk denen berri ezin eman eta igandeko aizkolarien berri emana amaituko dugu.

AIZKOLARIAK

Bigarren mailako txapelketa zen. Arria III zen aurretik ere egun ontako eta txapelketa ontako "satuartua". Ala gertatu ere zen. Azpeitiako Urreta, Leitzeko Zabaleta eta Santa Marínako Garmendiaren gainetik nabarmen nagusitu zen.

Bakoitzak 60 ontzako launa enbor, 54 ontzako launa enbor eta 45 ontzako beste launa ebaki behar zituen. Nafarroako Ziordia erriko egurrak ziren.

Dirua 100-25tik entzuten zen jokalarien artean.

Jende asko zen Trinidad plaza. Euskaldun jende asko. Oso giro beroa jari zuen aizkolarien arteko joko onek. Agian lehia-ketarik gogorrena azkeneko bien artekoa izan zen. Erraz irabazi bait zuen aurrenekoak.

Aldi berean lburu azoka ere irekia egon zen.

Ondoren erromeria izan zen Zuloaga plazan.

ESTROPADAK

Izan zen ikusfesta aukerarik igandez. Jendea ere itxuragabe bildu zen Donostian Izan ere alakoa zen eguraldia ere eta alakoak ziren ikustetak. Igeldo, Urgull, Santa Klara, Kontxa, itsasoa, dena jendez betea zegoen.

Itsasoa bare. Arraunlariak ondo gertutuak. Izan zituzten beren gorabeheratxoak joan-etorrian baina azkenean uste zena gertatu zen.

Lasarte txapeldun.

1. Lasartek, 20-50-9an bukatu zuen bere lana.

2. Oriok, 20-58-4an.

3. Ondarrabiak, 21-05an.

4. Astillerok, 21-08-3an.

5. Getariak, 21-23-3an.

6. Hernanik, 21-32-2an.

7. Beraunek, 21-38-1an.

8. Kaikuk, 22-21-2an.

Baina aurreko igandeko markak gogoan ditugularik onela geratu dira.

1. Lasarte, 41-41-5ekin.

2. Oriok, 42-05-4kin.

3. Astillero, 42-16-3kin.

4. Ondarrabia, 42-27-1kin.

5. Getaria, 42-48-3kin.

6. Beraun, 43-30-2kin.

7. Hernani, 43-31-4kin.

8. Kaiku, 44-31-3kin.

Ondoren sariak banatu ziren Udaletxe zaharrean.

IDIDEMAK ELORRION

Agorraren edo Irailaren 8an eta 9an amaitu ziren Elorrion, 2an asi ziran ididemak.

Auek izan dira aurrena geratu diren aurreneko irurak txapelketan.

1. Ordiziako Argoin, 36 plazekin.

2. Bermeoko Federnales, 35 plazekin.

3. Urdulizko, Bilbao anaia, 34 plazekin.

Lehenengoak, ogeita bi mila pezeta paso zituen.

Bigarrenak, emezortzi mila pezeta.

Irugarrenak, amabost mila.

Laugarrenak, amabi mila.

Ortik kanpo beste saririk ere jaso zuten.

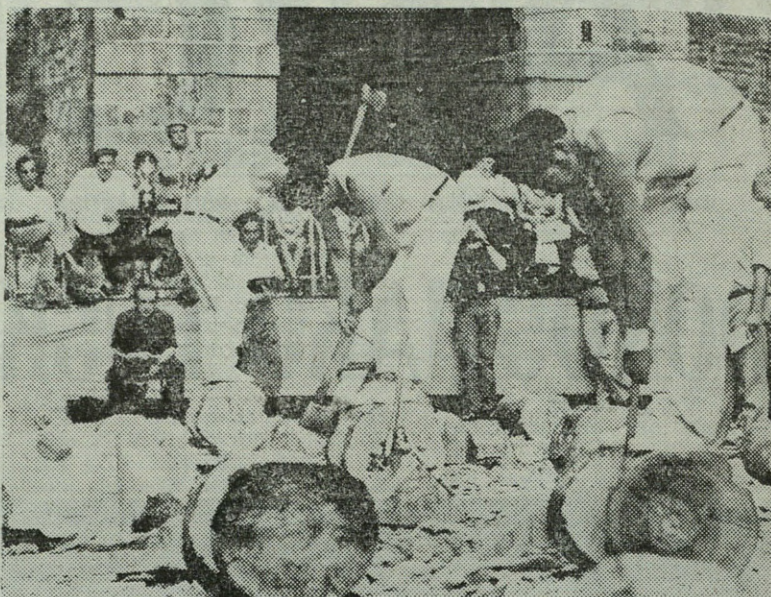
ARRIJASOTZAILAK

Tolosan neurtuko dira il onen 16ean Usategi eta Mendizabal Lehenengoak.

Mendizabal lehenengoaren arria, amar arroako kubikoa.

Usategi irugarrenaren arria amabi arroako kuadroa.

Zortzina minutuko iru ekinalditan neurtuko dituzte beren indarrak.

Garmendia, Zabaleta eta Urreta

Mendizabalek bi alako eta jasoaldi bat gehiago egin behar du jokoa irabazteko.

Nahiko aldea ematen dio Mendizabalek Usategi eta gazteari.

Egia da Usategi eta lehen aldiz plazaratzen dala eta bi arroa gehiagoko arri jaso behar duela. Baina bi alako eta jasoaldi bat gehiago egin beharra ere ez da berriketa.

Eguerdiko amabiterdietan asiko da jokoa.

ENDANETA ETA MENDIZABAL II

Azaroaren lauan jokatzeko egin dute jokoa Endaneta eta Mendizabal IIak.

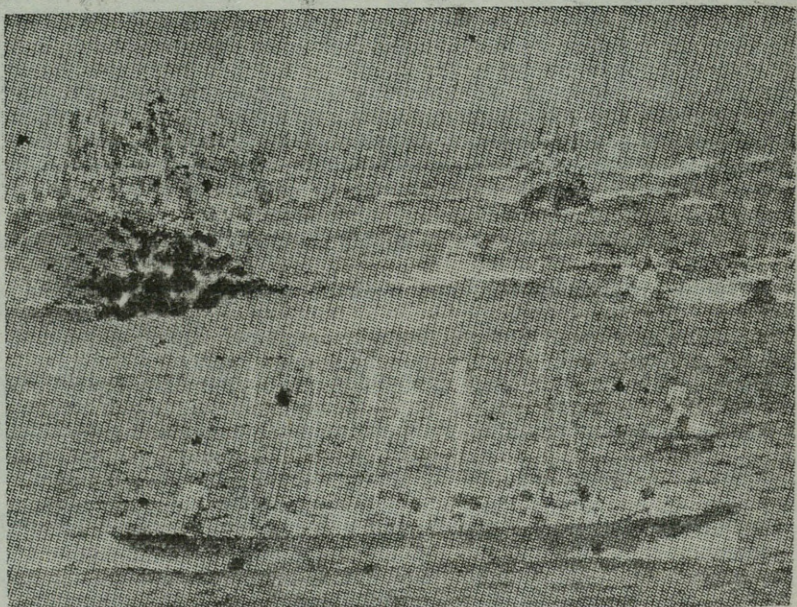
Endanetaren arria: emezortzi arroako zilindroa.

Mendizabalen arria: amasei arroako zilindroa.

Seina minutuko iruna ekinaldi egingo dituzte.

Emango dugu urrango batean xehetasun gehiago.

MUTIOZABAL

Lasarte arrak, txapeldun

TRANSPORTES azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'k egunero:

Iruña, Bibeo, Gasteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alcantara, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Garretara Gail. e. Homena - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonak: 450313 eta 459723

Apart. 1901

Irail. 1973

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chapeitica

Getaria 10-Urrut. 417751-Bitxekoa. 422700 - DONOSTIA

Arazoen tapaki

Jende askoren begiak bereganatu ditu Holandako Cruyff ostikariak. Irakurri besterik ez dago gizon hontaz idatzi den guztia. Egunkarietako papel mordoa zikindu da hau dela eta. Lagunarteko jardunetan ere beste gauzarik ez da aipatu.

Antzinako erromatar "ezpatalariak" bezalaxe jendea zeharo zorabiatu du. Eguneroko bizitzan dituen arazoak ahaztuaz dizkio erriari: lan arazoa, irakaskintza arazoa, irigintza aldrebesaren ondorioak, gauzen etengabeko garestitzea, ondasunen banatze desberdina, errietasunaren eta gizatasunaren gainbeherakoa...

Ikaragarria da gure artean futbolak ematen duen zorabioa. Bakoitzak bere "santuhartuak" ditu eta lepoa ere emango luke bere aldekoak irabaztearren. Sukarrez beterik dago jendea. Cruyff ostikariaren gorabehera hau egia garrantz hori nabarmenarazten duen gertaeratzat bat besterik ez da.

Okerrena ez da Cruyff-ek jasoko dituen milioiak Ez eta kiroltasuna galaraztea ere. Erria itsuaraztea eta leloaraztea baizik. Erriari loharraztea.

Batera gertatuak dira Cruyff Barcelonara etorri ala ez etorri berria eta "La Coruña"n egazkin baten ezbeharra. Ezbehar samini honi baino askoz ere garrantzi gehiago eman diote gure aldizkariak ostikari honen gorabeherari.

Galdera bat datorkigu burura. Zenbateraino dago burutik sano jendea, hau gertatzen den gizartean? Gaixorik dago gizarte hori. Gizarte hortako gizon emakumeak daude ondoezik.

Ez du kirolak bere egitekorik betetzen. Ez du jendea ezitzen. Futbol-zelaitan daude gaurko aldareak eta jainkoak. Aldare eta jainko horien aurrean dago gaurko gure jendea belaunikaturik, gizatasunik gabe, nortasunik gabe, askatasunik gabe.

Kirola egiazko arazoen tapaki eta estalgarri bihurtu da. Jauntxo batzuen alde eta besteen aurka ibili ohi zen jendea bizi emateraino, gorroto bizian, itsumen zoroan, antzinako garaletan. Gaur ekiopen arteko borrokan dabil aztoraturik.

Politika jator bati lekua kendu dio kirolak. Politikaz ez dadin kirolaz itsuarazten da erria.

Zer irakurtzen du jendeak egunkarietan? Kirol kontua. Zer aldizkari erosten ditu? Kirolak. Jendea zerk biltzen du? Kirolak. Jendea etxera zerk eramaten du? Telebistan botatzen duten partiduak. Zertan botatzen du jendeak minik gabe dirua? Kirolak. Ze elkartetan sartzen da? Kirol-elkartetan.

Gehiegitxo esatea dela?

Baina zenbat jenderi axola dio erri arazoak, langile arazoak, irakaskintza eta eziera arazoak? Zenbat jendeak galdatzen du Udaletxeko erabakiaz? Zenbat langilek lantegiko gorabeheraz? Zenbatek erriaren egoeraz?

Jendea ez da bizi arazo hauetaz arduraturik, kezkatutik, aztoraturik.

Sartu taberna batean. Zertaz ari dira eztabaidan beroturik? Azkeneko partiduaz, azkeneko apustuaz.

Erria gaixorik dago kirolezko tapakien azpian, ez bait zaio politika jatorraren mentu bizirik txertatu. Bota ditzagun tapaki bero eta ustelak. Jar gaitezen agerian tapakirik gabe. Ar dezagun aize garbi osasungarria.

KULTURA ETA GIZONAREN HEZIKETA

Bildurrez heltzen diot gaur danok aho-mihinetan darabilgun gai honi. de batetik, honako artikuluxka baten ezin daitekelako aztertu gai hau merezi dauan besteko sakontasunez. Bestetik berri, gai hau hain zabal eta zaila izanik, ez naiz behar bezain jakintsu sentitzen, berak eskatzen duen ziurtasun eta jabetasunez mintzatzeko. Hala izanik ere, premiazkoa deritzat, kulturari buruz zenbait puntu azaltzea. Alde batetik, honako artikuluxka baskok, kulturari buruz duten kontzeptu bihurria salatzen. Beste aldetik, kultur-kontzeptu honek, gizonen eta herrien nortasun eta berezitasunei begira duen inportantziagatik. Beraz, bildurrez bada ere, ene eritzi apalaren arabera eta irakurleok egin diezaidaketen kritika gogoz onartzeko asmoaz, jarrai dezadan aurrera.

KULTURA ZER IZAN DA ORAIN ARTE

Sarritan, kultura eta jakituria, bi gauza hain ezberdinak izanagatik, berdintzat hartuak izan dira gure artean. Zenbat aldiz entzun ahal izan ditugun kure zaharregandik honako esakera hau: «Guk ez diagu kulturarik», «Guk ez genuen herriko eskolara baizik urten eta bertara...»; edo eta «kultura haundiko gizona zen urlia. A zen gizona jBatillerra zen gero! jAsko zekian areki!».

Baita gure denboretan ere, gure gurasoek behin baino sarriago esan izan digute: «Karreraren bat egin beharko dek bihar edo etzi gizon izateko».

Esaera hauei bagagokkie bildur ematen digutela esan daiteke, kulturari buruz izan dugun eritzi hori zela azalutsa den konprenitzeko.

Esaera hauei bagagokkie bildur gabe jar dezakegu honako igualtade edo bardintasun hau:

JAKINTSUA = KULTURADUNA = GIZONA

Beraz, planteamendu honi jarraituz gero, Amerikako injinadore bat, Afrikako bat, nahiz Euskal Herriko bat, jakinduriak berdina izanik, berdina dirateke kulturaz.

Argi eta garbi dakusakegu kultur-kontzeptu honen azaluskaria.

BERAZ, KULTURA ZER DA?

Herriek euren nortasun eta bere-

zitasunari buruz kontzientziatzen ari diran arabera, kulturaren kontzeptu hau ere aldatuz joan zaigu. Gaur kulturaren lehengo ideia hori huts eta materialista gertatzen ari da eta kulturaren esan-nahi hori zerbait gehiago eskatzen zaio. Gaur asko jakitea edo karrera haundi bat eukitea ez da kultura, kulturaren zati txiki bat baizik. Beraz gaur; obispo, apaiz edo injinadore izatea ez da aski kulturadun izateko. Kulturak gaur esan-nahi sakonago bat du: gizonaren jatorri, ohitura, nortasun eta izaera osoari loturik dagoen zerbait dela esan dezakegu; hau da, ez dela gizonak liburuetatik hartzen duen jakintza bat bakarrik, herriaren eboluziotik datorren zerbait baizik.

Beraz, gizonaren nortasunari loturik dagoen zerbait bada kultura, gizonaren benetako nortasuna bere herriarenari loturik dagoenez gero, gizona ezinen da jabetu benetako kultura batekin bere herriatik kanpo; ez eta bere herrian ere, herriaren hizkuntza, ohitura eta izatera osoan murgildurik hazi eta hezi ez bada. Hau horrela izanik, egiazko kulturak nahi eta nahi-ezko baldintza bat eskatzen du: GIZONAREN HEZKETA OROKORRA. Hezketa hau, nahita nahi ez, gizonaren eta bere HERRIAREN nortasun eta berezitasunetan oinarritua izan beharko du; zeren, ulert-ezina baita jatorrizko izaera berezi bat ez duen kultura berezi bat.

GURE UMEEI EMATEN ZAIEN KULTURA

Kulturaren kontzeptu honetan nigaz batera ez dauden irakurleen eritziak ere errespetatuz, gaur gure eskola eta kolejoetan (guztia ez bada ere gehienetan) ematen den kultura eta nik defenditzen dudana hau gonparatu nahi nituzke.

Ikus dezagun lehenengo eta behin, gure eskoletako irakasleak gai diren ala ez gure umeei benetako kultura bat emateko.

Irakaskintza Lege Berriak, lurralde bakoitzaren bereiztasunak defenditzen dituen arren —teoriaz behintzat— eta irakaskintzan bi hizkuntza (bat herriarena) erabiltzea gomendatu, gure irakaslerik gehienak herritarrek ez izanik, herriaren hizkuntza eta ohituretan ez-jakin hutsak dira. Horregaitik, irakaskintza guztiak, euren ez dan hizkuntzan egitera beharturik daude gure umek. Hori bakarrik ez: euren ez dan hizkuntzan heziak izan direnez, ez dakite euren irakur-tzen ez idazten.

Historia, geografi eta ohiturei bagagokkie barriz, gure umeei ematen

ten zaien irakaskintza ez da kulturaren aldekoa, kontrako baizik; mundu guztiko historia eta geografia guztiak irakasten dietelako, euren herriarenari buruz ezertxo edo guztiz gutti dakiten bitartean. Beraz hau horrela izanik, esan dezakegu gizonaren benetako nortasuna desarrolatzen eta indartzen ahalegintzen ez diren eskola eta ikastetxe horiek, gure umeei ematen zaien eta guri eman diguten heziketa benetakoa eta kulturakoa dela? Ene eritzi apalean ez, gizona materializatuz, bere alderdirik garrantzitsuen alde batera uzten baitu; hau da: gizonaren nortasuna.

EUSKAL IKASTOLEN ZEREGINA GURE KULTURAN

Garbi dakusakegunez, lehen aipatutako eskolen huts hori betetzeko sortu dira euskal ikastolak; hau da: gure umeei euren eta herriaren nortasunean oinarritutako heziketa bat emateko, horretarako irakasle euskaldunekin, euskal kultura eta euskerarekin baliatuz.

Horrela, ikastolen bidez, gure umek kulturakoa den heziketa batekin jabetu daitezke. Bide hortatik eta hortatik bakarrik, gure umek benetako kultura baten bideetan zehar abiatu ahal izanen dira.

S. KORTABITARTE

ZERUKO ARCLIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR

M. Gorostiza

EIBAR

Angera
Markina
Irujo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraui
Urizar
Siglo XX

Nere itsas begiratokitik

Errespetagarri doguz irizpideak. Errespetagarriago oraindik irizpide orreik itsasoko langintza edo arazoak badira batez be, laioa itsutan bizi gara ta, Naikoa erakusten emoten deusku aurtengo urte onek.

Berandu egin eban antxoak bere agerkera. Berandu egin eta arin iges egin. Leenengo egin eban joereak arrantzalea poztu ba eban be, geigoko barik ospe egiteak bereala nai-gabetu eban.

Egaluzeak atun zuriak be, leenengo poztaldia emon eban, baiña gero au ez dogu geiegi poztutekoa. Geroari begira egon barik aurrez nai litzateke kostera ona egin-da eukitea. Alan be, ez dogu itxaropena galduteko añaikoa. Itsasoak beti izan ditu bere ezak eta baita bere baiak be. Igazko azken al-diko kostera eatzan txarra izan. Aurtengo eta urte auetako ezete oneik baiña, kezka sartu dau arrantzaleetan. Kezka ori dala ta, maiz entzuten doguz eztabaidak eta gu bat ez gatozen irizpideak be bai. Azkenengo egin eban oporraldia ez-kero batez be.

Aal dabena aal dabena egin

bear dabela uste eban batek: abilidada libre bear dala arrantzaren.

Ori ezagutu izan dogu arrantzako langintza; baiña orduko langintza be ba ziran legeak, gitxi edo asko. Orduan ziran arrantzagintzari eratuak. Eta orduan be, orain lege, izaten ziran legeak. Maxuratan antxoak arrapatu bear zan artan amaikatxo asarre sortzen ziran arrantzaleen artean. Ixurdia arrapatzea galerazita egoan, baiña, ixillean arrapatu bagako gitxi izango dira arrantzaleen artean. Eta orrelatsu beste langintzetan be.

Lege areik baiña, orduko arrantzagintzari buruz egiñak ziran; gaur egiten diranetan zer ikusirik ez dabenak. Orregaitik, bear bearreko ikusten dogu guk lege eralguntza jator baten bearra. Ezin daiteke aal duanak aal duana egiten laga. Esate baterako, abilidada libre dela eta onzi batzuek amuz arrantzaren diarduela, beste onzi batzuek sare an bertan arrantzaren astea ez dogu zuzenbidezko langintza izango. Sarezko langintza egiten daben onzi orri barriz, itsaso urru-nean, beste nazioetako onziak sa-

rezko langintzan diarduen itsasoa sarezko arrantza galeraztea barriz, ez litzateke ez da be, zuzenbidezko izango. Abilidada libre, bai, baiña aurrez itsasoari buruz ikasketak sakonak egin eta eralguntza jator bat egin ostean. Gure Kantauri itsaso au aurkitzen dan eran dala barriz, leenbai leen egin bearreko eralguntza dala uste dogu guk. Ezin geinkez ondamenti oni begira isilik geratu.

Santander-en egin ziran batzarrak batez be ortarako izan ziran. Orduan ez zirla gaiak bear lege azaldu edo ez zirla erabakiak ondo eman?

Orrek ez deusku lege ori edo ondorengo izango dana obeagotu eziña dogunik. Aalegindu egin bear. Or dago jokoa, joko gogorra gainera.

Aal dabena aal dabena egin, batzuek ondatu eta gelditzen diranak bizi izango dutela?

Ez dogu bidezko jokorea ikusten. Gure Kantauri oneri bizibari bat emon bear jako. Mediterraneoari emonaz aalegindu dira. Eta ez dogu uste an egin duten eran emen

egitea eziña danik. Egin eta an betetzen daben lege, bete emon be eralguntzako legea. Ori ez dogu eziña. Emen be oituko gara legeak beteten. Emendik Mediterraneoari arrantzara joan ziranak ikasi eben ederto ango legeetan arrantzaren. Sare aundiak eruan ba ebezen be, ango maillatara ipiñi bear izan zituen. Itsasoratze orduak, etxeratzeak, itsasoan egin bear ebezen lanak eta abar ederto bete ebezel ondo dakigu. Eta emen be, ango erara ikasketak egin, eta gero, naiz batzuek asarre izan, guztien onerako dala konturatzean, ez dogu uste eziña izango danik.

Egin egin bear. Orixe.

ATXUKALE

ARGIA

Zuzendaria:

MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragolko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).

Donostia: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

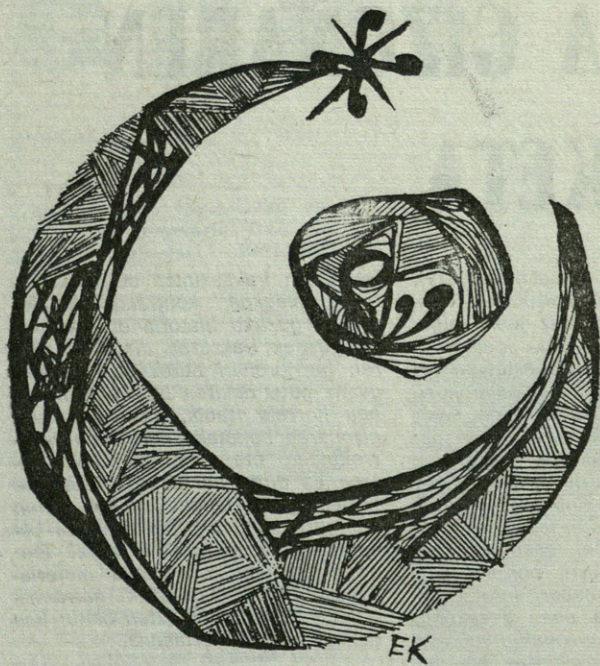
ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasunetako orrietan	350 pezeta
Atzerrietako beste orrietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez galdetu

Salmotan (ale bolaketa) 7 pezeta

Irakela:

• Estefanos Navas
A. Adain, 1.º BILBAO
D. L.: NA. 86-1963

berriak

● Egun berean, "Euskal Hamabostaldia" dela eta, Liburu eta Disku Azoka irekiko da Legazpiako Artzain Ona plazan. Gaueko 10etan, berriz, Ondarroako "Kresala" taldeak Mariñelak izeneko obra aurkeztuko du.

● Biharamunean, hilaren 16an. alegia, harako "Euskal Hamabostaldiari" amaiera emanen zaio Legazpian. Alde batetik, Euskal Liburu eta Disku Azokak bere azken eguna izanen du. Bestetik, amaiera gisa, dantza jaialdi bat eratuko da, Urretxuako "Lurra", Zumarragako "Irrintzi", Beasaingo "Alkartasuna" eta Urdiaingo "Aitziber" taldeek parte hartuko dutelarik.

● Egun berean ere, hau da, irailaren 16an. Garaiko (Bizkaia) Santa Katalina hauzoan Euskal Herriko VII Artzain Zakur Lehiaketa eratuko da.

● Hurren larunbatean, irailaren 22an. alegia, erabateko kanta eta dantza jaialdi bat eratzeke da Tolosan.

Harako jaialdia Igarondo zelaian eratzeke da, gaueko 9tan., eta bertan izanen dira Zumarragako trikitilariak eta "Irrintzi" dantza taldea alde batetik. Bestetik, "Enbor" eta "Oskarbi" kanta taldeak, bai eta Xabier Lete, Lurdes Iriondo, Benito Lertxundi, Antxon Balverde, Pello eta Pantxo, Etxamendi eta Larralde, Lupe, Jon Enbeita eta Gorka Knörr kantariak ere.

Honako jaialdi hau Tolosako "Oargi" taldeak eta "Gazteria Bilerak" eratua izanen da.

● Irailaren 23an., berriz, Oztibarreko jaiak direla eta, Euskal Herriko Lehen Kanta Berri Sariaketa eratuko da.

Oztibarreko kanta sariaketa hau kanta zaharrei atxikia izan da orain arte, eta aurten, aldiz, kanta zaharrak baztertu gabe, kanta berri sariaketa bilakatu zaigu.

Kanta sariaketa gainera, programaren betegarri, Donostiako "Argia" dantza taldeak Bizkaia, Gipuzkoa, Nafarroa eta Zuberoako dantza sorta bat eskainiko du Larzabale-kok (Baxenabarre) plaza nagusian.

● Leitzen, azkenik, irailaren 23an ere, VI Perretxiku Erakus-Sariaketa eratuko da.

benito berrueta

Aurten ehun urte datoz Bermeon jaio zela Benito Berrueta pintatzailea. Ehun urteburua dela eta, Bermeoko bertako Udaletxeak erakusketa bat muntatu du haren oroitzapenetan, irailaren 8tik. 16ra. arteko bederatzi egunen buruan.

Benito Berruetak Bilbao eta Madrilan egin zituen lehen pintura ikasketak. Ondoren Parisa joan zitzaigun eta han bizi izan zen hamalau urtetan. Parisen Regoyos eta beste edozeinbat euskal pintatzaileekin izan zuen harremanik zenbait, eta Parisen bertan ezagut ahal izan zuen ere Picasso.

1914 urtean Bermeora itzuli zen, Udaletxeko pintura eta marrazki irakasle bezala, eta jaioterrian hil zen 1953 urtean, Euskal Artisten Elkarteak bazkide zelarik.

Orain, esan dugunez, haren ehun urteburua dela eta, Nestor Basterretxeak eginiko hiru metroko irudi bat eraiki berri zaio Bermeon, irailaren 9an.

ondarrabiatik

Eibarko elkarte baten zuzenbidean bitartez, zenbait asteren atzerapenarekin jaso ahal izan dugu Ondarrabiatik datorkigun gutuna. Ondarrabiatik nor eta... horra beste eibartar bat. Oraindik orain eibartarra "ugarixua" nonbait.

Lekamea dugu geure irakurle prestu hau, eta erdi giputzez erdi bizkaitarrez zenbait berri apal biziro eta mai-tasunez eskaintzen digu. Bihoakio ba gure sail honetako tokitxo bat ere gure monjatxo "salau" honi:

Amatino, nere lagun maite:
Esangozu zuk, zein eta da Ondarrabiko lekame Karmel-dar Oñutzu au? Ba, ni eibartarra naiz. Aristondo'tar Nati, "Txomonekua", zure izeba Juanitaren lengusifia. Zuk ez nozu ezagutzen, oindik jaio gabea edo txikixa zifian ni ona etorri nintzanean. Zure ama eta aita asko ezagutzen

ditut. Zure amakin Institutoan ibili nintzan gerra aurrian. Astero irakorten dot zure "Zenbat Gara" ZERUKO ARGIAN, eta asko pozutzen naiz irakorritako berriekin. Guk emen euskaldunok euskeraz egiten degu al dogun guztia. Amairu lekamea gara. Zazpi emenguak eta sei espaniakoak. Baina Jaungoikoari graziak, ondo konpontzen gara. Eurak euskaldunak sentitzen dira, eta olaxek, joan zan bat Tolledora bere ama ikustera geixorik eualako. Beran aizpakin berbetan asi zanian esan ei etsan "alla por mi tierra", eta aizpak, oso asarretuta galdetu ei etsan "vamos a ver, cuál es tu tierra?".

Gure elizkizunak ere izkuntza bietan egiten dituguz, eta euskeraz bakarrik ere askotan. Euskeraz eztakienak badabiz zeozer ikasten, baina ezta erreza eurenako. Geuk ere, laister galduko genduke gure izkuntza zoragarria, ains beste ezpagenduke maite.

Emen leku ikusgarrian bizi gera, Jaizkibelgo ofetan. Gure bizitza oso sinplea da, baina barruntasun aundiakin biziekero, oso ederra da.

Gure otoitzetan asko gogoratzen gara gizon guztiekin, eta gure erriarekin. Espetxean daukazu anai nere biotz barruan daramat, eta goizian goizago Jaungoikoakin itz egiten detenian, beragaitik asko eskatzen det.

Bizimodua aurrera ateratzeko lan egiten degu. Batzuk josten eta beste batzuk liburuari tapak ipintzen, enkuader-nazioz. Onetarako makina daukaguz eta oso langille finak dira lan onetan dabilten lekainerak Baratzan ere ibiltzen gara gogor eta urte gutzirako patata artzen degu, berdura eta beste gauza asko.

Agur ba, Amatiño, nai dezun urte. Zure familia guztiari nere agur beroena. Besarkada xamur bat zuretako. Zure lagun, eibartarra beti.

Agur ba, zuri ere. Liburuxka eta paper mordo bat badiut enkuadernatu beharrez. Ondarrabiako tailar fin hori ez da segurutik lekurik txarrena izanen. Ea ba!

pasaiatik

Mahai gainean dugu beste gutun bat, arras luzea, Pasaia Argazki Zinema deritzen elkarteko zuzendari den Juan Migel Uribarren adiskideak idatzia. Elkarre hiru dugu azken zazpi urteotan Euskal Herriko Argazki Lehiaketa eratu izan duena, bai eta, orainsuan, "San Fermin" Lehen Lehiaketa Argazki eta Zinemaz ere.

Abuztuaren 12ko. alean Euskal Herriko VII Argazki Lehiaketaz zenbait berri labor eman genuen, eta esan ere esaten genuen —oker esan ere— Donostiako Julian Ugartek lehen saria irabazia zuela "Txalupa" izeneko argazki bat.

Elkarre pasaitar honen lehendakariak zuzentzen gaituzenez, harako lehen saria Iruñeko Felix Aliaga jaunak irabazi zuen, eta ez Julian Ugartek guk esan arren. Hala ere, argazki guztien erakusketan egon ziren ikusleek sari gabeko argazkien artean hoberena hauta ahal izan zuten, eta hautapen honetan bai, bigarren honetan Julian Ugarte donostiarraren "Txalupa" atera zen irabazle.

Horrez gainera, Juan Migel Uribarren beste edozeinbat arazoz mintzo zaigu, Euskal Herriko Argazki Lehiaketari buruz batipat, izenak berak duen zabalkunde eta hedadura aztertuz alde batetik, eta izen honek eragin ohi dituen oztopo eta eragozpenak bestetik.

Izan ere, izen bereko beste zenbait argazki-lehiaketa bada ere Euskal Herrian zehar, Pasaiako hau dugu Euskal Herria bere osotasunean kontutan hartzen duen bakarra.

Gutun honegatik, eta gu zuzentzen hartu duen zereginagatik, har beza Juan Migel adiskideak gure eskerrik sutuena, orain arte urratu dituen pausuak bazter ez ditza-larregiarekin.

proposamendu bat

Irailarekin batera hasi zaigu jendea iratzartzen. Zenbait herri jaiak udan izan ohi direnez udan bertan jai giroaz baliatuz edo, ekin izan diote —guti edo asko-euskal kultur-gintzari.

Hala ere, gehienetan, besterik izan ohi da, eta zenbait behintzat hasiak gara udaroa eta berekin dakartzkien alferkeria, atsenaldi, patxada eta axola eza ahaztuzten.

Giro nagi hau astintze aldera, zenbait heritan amaika-txo plan burutzeari ekin diote, hala nola Ordizian eta Legazpian, bai eta Zarautzen ere. Zumarragan ere zenbait egin nahirik dihardute, nonbait, hontaz eta hartaz galdetza ibili zaizkigu behintzat telefonoz. Zer aterako den ez jakin oraindik, baina berrien zain gaizkate.

Edozein modutan, euskalgintza honetan sailorik ohizkoenak hitzaldia izan ohi dira. Gai batez zein bestez, hitzaldiok gure kultur mailaren hutsune larria eta jakintza eza betetzera datoz. Hala ere, ez dago esan beharrik ere, jende guti joan ohi dela hitzalditara, eta asko joanik ere, zail dela ehundik gora entzule biltzea. Ez dugu guk hemen esanen zenbait hitzaldi alferrik eratzen denik, baina bai zenbait harrera edo zabalkunde gehiago eman beharko geniola.

Hau aski erraz lort genezakeen, benetako garrantzia duten hitzaldietan —gai orokor bat izanik edota Euskal Herriko multzo handi bati interes dakioken arloa denean—, antolatzaileek hizlaria (edo hizlariak) izendatu eta hautatu zuten gainera, idazle bat ere (lehendakik gaiaz zertxobait dakikeenik) aurrez izendatuko balute, hitzaldi hartaz esandakoez euskal aldizkariren batetan berri eman lezan.

Honela, hainbat hitzaldi jakingarri ez zizkigun haizeak eramane, eta argitara emandako lanak ere, bat-batetan burutuak ezik, serioagoak eta landuagoak izan zitezkeen, bide batez aldizkariak gaurkotatuz hornituz gainera.

eskari bat

Esan berri dugunez, zenbait herritan lanean hasi zaigu dagoeneko. Edozein eskolataro ikastarotari bezala, Euskal Herri zeharreko edozeinbat kultur elkartetan asmorik ugari da eta borondatek ez da egun hautan falta. Zer eginik franko dago, bestalde, gure kultur gintzan, euskalgintzan, eta zer edo zer egin nahi duenak ez dezake atxikarik bila.

Baina, hara non, gure elkarte hoik lanean ari direla, beren asmo eta egitekoren berririk ez dugu ikus ahal izaten askotan euskal aldizkarietan. Tamalez, sarriegi, erdal egunkariak ditugu (neurri batetan) gure programen berri emale, euskal aldizkariak berri labor eta jakingarritz ager-

tu beharrean, artikulua astun eta soilez agertuz.

Noski, ez gara orain egunkariak eta aldizkariak gonbaratzen hasiko. Haren abantailak ez ditu astekariak, eta are gutiago hamabosteroakoak, baina dudarik ez, egin ohi dugun baino zerbaite gehiago egin dezakegula informaziogintzan.

Zerbait eginen badugu, edozein ekintzarako antolatzaileek pentsatu beharra dute (beren atxikimenduz eta inork bortsatu gabe euskalgintzan ari direla gainera), beren zeregina eta Herriarenganako erantzukizuna ez dela programa burutzean amaitzen, ahalik eta zabalkunde eta hedadura gehiago ematean baizik.

Astekari bati bagazozkio, hamar-hamabost egun lehenago behar da programa bidali, denboraz eta garai onez agertuko bada behintzat. Zoritzarrez —gure ganora ezaz, hobeto esan—, ez degu programarik erabat burutzen bospasei egun lehenago arte. Eta hau gure erru hutsa da, eta ez beste inorena, programak burutzeak ez bait du zer ikusirik gero baimenak lortu edo ez lortzearekin.

Programak gutienik hilabete lehenago burutuak egon behar lukete, eta ganora apur batez gainera, behar bada begiramendu gehiago izanen genuke "zentsura"ren aldetik. Sarri asko azken orduan prexaka ihardun beharrean, denboraz ibiliko bagina, beste kuku batek joko liguke.

Euskal Herria, zorionez nahiz zoritzarrez, aski txikia dugu, eta gure hizlari, artista, kantari eta bestelako nor-nahi aurki ahal izatea eta berekin hitzegitea ez da horren zail. Ea ba guztiok arazo honetaz arduratzen gare, geure programak denboraz burutzen ditugun, eta gure aldizkariok gure ekintzaren adiarazgarri diren.

Ni neu edonorri laguntzeko prest nago, dakidan informazio apurra emateko, eta ez dut dudarik astekari honen zuzendaritza ere era berean izanen dugula.

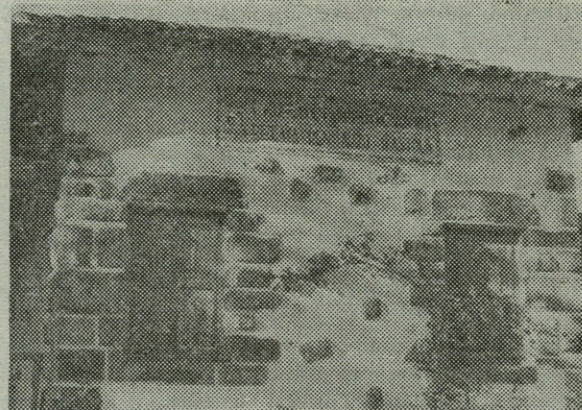
Lehen esana: ez ditzala haizeak gure hitz, ihardun eta ekintzarik eramane. Bedi "geure" Euskal Herri honen onetan.

larrabetzuan ere....

Esan genuen esan —gaurai onez esan ere— Bizkaian egun irauten duen "hauzo ikastola" bakarra Amaiterminen (Abadiano) dagoela.

Honelako berria argitara bezain laster jakinarazi ziguten ez dela Amaiterminen Bizkaian dagoen bakarra, aitzitik, Santandar-ko mugan, Karrantzan alegia, oraindik orain bada beste eskola bat euskal izenez.

Karrantzakoa aipatu eta... hona hirugarrena. Korreoz jaso dugu beste irakurle baten gutuna, argazki eta guzti gainera, Larrabetzuan ere euskal izeneko "hauzo ikastola" oraino badela adiaraziz.

LARRABETZUAN

Beraz, gerra aurrean Bizkaiko Diputazioak jarri zituen txartelak ez dira oraindik erabat galdut, zenbait ahalegi-nak egin baditu ere. Horra Amaiterminen, Karrantza eta Larrabetzuako txartelak lekuko.

Gaude, ba, besterik agertzen ez den artean, Bizkaiko "hauzo-ikastolak" hiru direlaokan gaur egun. Dagoeneko laugarren bat agertuko ez denik... ez genuke behintzat guk geuk posturirik eginen.

Bestalde, gure zorianak hainbat berri emaile eta irakurle treberi, irakurleok eta ez beste inor bait dira sail honetako gatzak eta piperra. Eskerrik asko!

azken berriak

Irailaren 16an, Altsasuako jaiak direla eta, Iruñeko Orfeoi guztiz ezagunak gontsertu bat eskainiko du Altsasuako bertako parrokian, goizeko 11,30etan.

—Xabier Gereñori esker dakigunez, berriz, txistulari sariaketa bat antolatu berri dugu Altsasuan. Sariak ez dira nolana hikoak, aitzitik, txistulari taldeentzat lehen saria 50.000,— pta. hainako izanen da; eta txistulari soilentzat, aldiz, 30.000,— ptakoa.

—Irailaren 23an. Altsasuan ere, Umeen Eguna eratuko da. Umeei eskainitako egun hau "Gure Etxea" elkarteak eratua izanen da.

—Goraxeago aipatu dugu —BERRIAK sailean— irailaren 22an. Tolosan eratzeke den egundainoko jaialdia. Orain jakin ahal izan dugunez, bestalde, jaialdi ondoren erro-meria bat eratuko da toki berean, Igarondo zelaian alegia, Zumarragako trikitixa, "Los Mansos" taldea, eta Bergarako Iñaki Arriaran kantariarekin.

—Euskaltzaindiak —Donibane Lohitzunen izan zuen azken bileran— Eusebio Maria Azkue zenaren oroitzapenetan eratua duen Olerki Sariaketa epai-mahaikoak izendatu zituen Mahaia Mikel Lasa, Jose Azurmendi eta Telesforo Monzon jaunek osatuko dute.

—Irailaren 8an., Arrate egunez, zezen korrida bat eratu zen Eibarren. Ohi denez sarrerak bi prezioetakoak ziren, hau da, gerizpekoak eta eguzki aldekoak. Zezen saioa gaueko 10,30etan. izan zen.

Herri zapalduak

Sakharov eta soljenitsyneren deiadarra

Sekulan etziran Moskutik irten hain abots gogor eta garaia.

"K.g.b." delako estatuaren poliziaren zigorrak zigor, bi gizon, bi errusiar eta ez nolana hikoak, bizi ziki ezagunak eta itzal haundikoak, munduari, "Sartaldeari" deiadarka mintzatu dira. Dei bat, mezu bat, zapalduen mezua adierazi nahiz.

Ander Sakharov-ek, sobietarren "bonba H"ren sortzaileak Edouard Dillon jaunari hitzegin dio. Jakintsuaren neurri bereziaz esan dio nolaz ikusten dituen Sortaldearen eta Sartaldearen arteko harremanak. Nolakoak izan behar luteken benetan gizonak askatzeko gauza izan ditezten.

Alex Soljenitsyne, gaur bizi den errusiar idazlerik onenak, literatura Nobel sariaren irabazleak, Frank Crepeau eta Alain Jacob kazetariari mintzatu zaie, euren galderei erantzunaz. "Munduko berriak, ideiak, gertaerak, iraultzak —hala nahi ez badute ere— Moskuraino iristen dira. Sortaldeko rejimenak beldur ikaragarria diote Sartaldeko erri-iritziari".

Horregatik, mundu guztiko egunkariek bizi-bizi ari dira bi errusiar jakintsu horien hitzak zabal-tzen. Guk ere, ahal dugun neurri apalean, euren deiaren zati garrantzitsuenak argitaratzen ditugu.

I. ANDER SAKHAROV: "SARTALDE ETA SARTALDEAREN ELKARTZEAK EZ LUKE KALTERIK EKARRI BEHAR SOBIETAR HERRIAREN ZATIA".

Europako "Seguridade Batzarra" laister izango dela eta, zer jarrera litzake egokien Sartaldeko herrien aldetik? —egin diote galde Sakharov-i.

"Beti egin izan dut ahal dudana gudu termonuklear bat lertzearen aurka. Eta horregatik zigortua izan naiz. 1958-an hasi eta bai 1961-ean, 1962-an, 1964-eta 1968-ra arte. Nere irtiz, soluzio-bidea hau litzake: sozialistek demokraziaruntz abiatu ditezela eta sartaldeko sozialismo aldera. Baina, azken denbora haue-tan, urte terdi hontan batez ere, gauzak ez dijoaz hortik. Azalez bat-sun itxurak egiten ari badira ere, gogortuz dijoaz hemen behintzat, herriaren askatasunaren aurka. Itxuraz, esan bezala, egitura ekono-mikoak eta administrazioa sendotzeko egiten omen dira zenbait al-daketa edo gogorkeria. Baina gi-zonaren eskubideak ez dira erres-petatzen.

1972-garren urteaz gero zigor po-litikoak gero eta gogorragoak dira U.R.S.S.-i, batez ere Ukranian. Bere oroipenak idatzi zituela eta, Txu-khevitz idazleak hamabost urteta-ko zigorra jaso zuen eta horrelako asko izan dira Ukraina aldean. Plutx matematikalaria berriz ero bezala agerrarazi ondoren, ero gaiz-toen etxe batera bialia izan zan eta bere emazteari ere galerazi egin zaio senarra ikustea.

Sartaldeko herriei nik hauxe adierazi nahi nieke: nere ustez ba-dagoela zerikusirik beste herriek U.R.S.S.-ekin harreman hobeagoetan jartzeko egoera honekin. Ez lukete

horrelako adiskidetasunik azaldu behar U.R.S.S.-ekin baldintza gabe-rik, hau da, herri honetan nola jokatzin ari diren ezagutu eta gai-tzetsi gabe. Demokraziaren aurka-ko sistema argia baitago hemen nagusi. Jakin bezate sartaldeko he-rri horiek herriari horrelako zigor zuzengabeak ezartzen dizkion re-jimenak ez duela beste herriekin eginiko itunik ere errespetatuko.

Gure eske nagusia hau litzake: Herri honen bakardadea, muga es-tuak, ezin bizia, askatasunik eza buka ditezela lehenbizi eta gero urbilduko zerate. Ez baitaukagu as-katasunik ez herriek kanpora irtetzeko, ez itzultzeko, ez errusiar nazionalidade edo herritasunaren jabe izateko, eza beste herrietako irratik entzuteko ere.

U.R.S.S.-ekin trataturik egin nahi duten herriek eska dezaiotela erru-siarrontzat hemendik irten eta itzultzeko eskubidea bederen. Bes-tela espetxe haundi batekin egiten dute tratua".

II.—ALEX SOLJENITSYNE: "SARTALDEKO REJIMENAK BELDUR IKARAGARRIA DIOTE SARTALDEKO HERRI-IRITZIARI".

"Ni hila naizela edo bapatean hiltzeko naizela diotenean, lasai pentsa dezakezute ni sobietar es-tatuaren poliziaren baimenez edo agintez eraila izan naizena.

Zema asko jaso ditut bai nik eta bai nere familikoek. Korreoz aur-tengo udan iritxi diran kartagatik dakust poliziak bialitakoak direla. Ez nago gaisorik, ez dut autorik erabiltzen eta nere sinesmenagatik ez dut nere buruaz beste egingo; ustekabeen hila naizela jakiten ba-

duzute beraz, poliziak hila naiz.

Badira urte batzuk, gau eta egun, bai gure etxeko telefonoa eta bai hemen hitzegiten dugun guztia po-liziak entzuten duela.

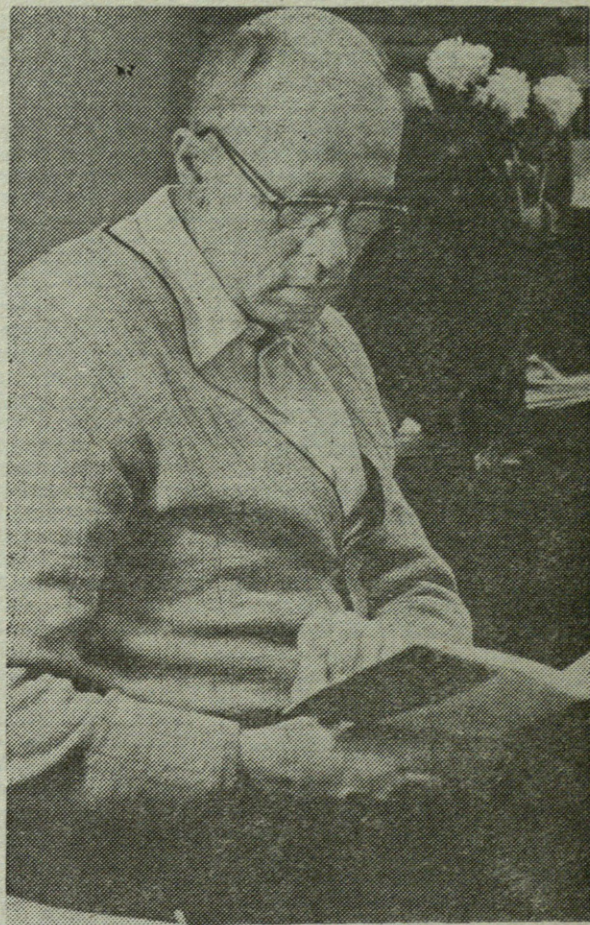
Sakharov-en antzeko pertsona ezagunak gaitzesteko, jendaurrean egin beharra daukate ezagunak di-relako. Baina zenbat eta zenbat lagun ote dira errotegietan usteltzen inork jakiteke! Zer esan Sakharov-en aurka, eta atzerritarrekin ha-rreman isiletan dabilela... Estatu honek duen armarik indartsuena eman dien gizonaz horrelakorik esatea! Lotsagarria benetan...!

...Nolako den literaturaren ego-erra Rusian gaur? Serio asko idaz-ten da eta zensuraren sare estuak kontuan harturik, harritzekoa da idazleak nola saiatzen diran debe-katuak dauden gauza asko aldarri-katzen. Ikus Kazakov, Zaligine, Abramov, Bykov, Okudjava, Solou-khine, Maximov, Tendriakov eta Voinovitz-en lanak.

Bada denbora aski gure herriko benetako historia idazten ez dela eta inolaz ere esaten ez dela. Eta Amalrik bezelako kondairagileren bat aurkitzen bada, egiturak azter-tzen saiatzen dena, espetxera era-maten dute. Edo ero txartela ezar-tzen diote.

Zenbat preso politiko daude ho-geitabost urtetarako espetxeratuak, tzar-en denboretakoak baino oke-rragoak diren espetxetan!

Bainan Sartaldeko herriek, ohi-tuak zaudete horrelako gauzak en-tzuteria eta etzerate errukitzen. Be-rrrogei ta hamar, urte daramazki-gu amnistia edo bakarmen politiko bat bakarrik gabe. Itxurak egin izan dituzte bizpahiru alditan bai-nan benetako preso politikoentzat ezer ere ez. Ez dago Grezia edo Turkiarekin konparatzerik ere.

Andre Sakharov

Munduko gizarte erdia garenok ez dakigu nazioarteko baidura edo ga-rantiaren berri. Ez daukagu kan-poko irratik entzuterik. Herri txi-kietan, orain arte, zarata gutxiago jartzen zuten bainan hau ere go-gortzen ari da. Estatuak nahi duen bezala pentsatu behar dugu denok. Hala ere zerbaitetaz jabetzen gara noizpait eta nolabait. Eta esan be-harra dago sartaldeko rejimenak beldur ikaragarria diotela sartalde-ko herri-iritziari. Baina hau, iritzi hori ez banaka batzuzena denean, jakintsuena edo lurralde oso bate-na denean baizik.

Sartaldeko munduak asko lagun-du die guretako batzuei bainan ez du ahal duen guztia egiten eta ez dira jartzen hemen askatasuna be-re bizia ordaintzen dutenen mailan eta azalean.

Hainbeste sufritzen ari diren gi-zon horien sakrifizioa gure etor-kizunerako argi haundi bat da. Gi-zonari, izan ere, hau gertatzen zaio: zoriontsu denean ez du ezer-taz aserretua edo minberatua izan nahi eta bere mundutxoan bizi nahi izaten du beste inorekin gogo-ratu gabe. Gauza garrantzizkoak, onak eta beharrezkoak ere, uzten ditu bere zoriontasuna ez galtzea-gatik. Bainan askotan, mixerian dagoenean, behartsu eta biluz, bere baitan arkitzen du azkeneraino eusteko indarra eta kementa, bere bizitzari uko egingo badio ere, bere bizi-legea eta bere itza ez jateko.

Azken belaunaldi hauen expe-rirentziak erakusten dit gizonaren espirtuak bakarrik lortuko duela pertsonaren pakea, denon pakea, gizarte guztiko pakea.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

FAGOR

edaria
epela dagola?
FAGOR'ek
oztuko
du bereala

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS. 46

GAZTEIZ (Vitoria)

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

YOGUR

GURELESA
GOGOZKOENA

EUSKAL GIZARTE HAUTSIA (I)

Hemen, bakoitzak bere sua zaintzen du, eta sutto eta sukaldetto asko dago. Dirudenez, oraindik ez dago pentsatzerik, denok su baten inguruan elkartzeaz. Baina okerrago dena, egurra denok baso beretik garraiatzen dugula ere, ahazteko zorian gaudela. Euskal gizartearen giza hautesia da. Beti esan izan da, indibidualista garena. Baina honez gero zerbait okerragorik ere esan beharko litzateke. Beharbada, denok politika egin nahitz ibilli arren, ez gara politikarik egiteko gauza, ez bait dugu elkar hartzeko eta elkarren lehian lan egiteko deus balio.

Euskal gizartearen, zahar eta berriaren hautesia dagoela, egia bada, kritikoa batek aipatzen zidan hau, egiagoa da: hautesiduririk larrienak gazteen artekoak ditugula. Zaharren eta berrien kontuek baino ke gehiago ateratzen dute, jadanik, eskuinen eta ezkerrenek: sua ere haundiagoa da hau, nonbait. Edo egurra hezeagoa.

BI BURRUKA

Jakingarriak iruditzen zaizkit benetan kritiko honek gutunez adierazi dizkidan eritzioak, eta irakurleari zere hortantxe azalduko dizkiot:

Kulturak eta politikak batekin dutena garbi dago. Eta ongi dago: "Egia duk, nik ere hala uste behintzat, gaurko euskal kultura 'berria' erabat politizatu dagoela, halabeharrez. Nik ere ez bait zioat euskal kulturari eta Euskal Herriari irtenbiderik ikusten, politikazko ez baldin bada. Orduan politika zuzen-zuzenean egin beharrean —ez bait duk eroso gaurko egunez—, egin duguna zera duk: kultur eginkizun guztia politizatu eta politikabide bihurtu. Eta helburu hau beharrezkoa dik gaurko kulturak".

Baina burruka doble bat burrukatzen da nahaste horren barruan: "Nire ustez, bi motatako etenak eta burrukak zeudek —beharbada oso eskema moduan esanda: alde batetik zaharrek eta gazteak, kultura mailan (...); eta, bigarrenik, gazteak, zuzen-zuzen politikan sartuta dabilen gazteak aurrenik, eta horiekin batera eta politikatik abiatuta beti ere, besteak, ideologi eta kultur mailan, politika, kultura ta ideologia eta dena zaku berean sartuaz; hots, politikan. Eta bi mailetako etenak horren mingotsak, biziak eta sakonak baldin badira, beste arrazoi nagusi bategatik duk, nire ustez: hau da, gure herriaren egoera larriagatik. Denok gaudek larritasun horren barnean murgilduta. Eta egoera hortan, edozein ideia edo joera ezberdintasun ikaragarritzko problema bihurtzen zaiguk: hil edo bizitzeko problema".

(Nik neuk ez dut uste, zaharren eta berrien arteko etendura kulturala bakarrik denik: agirienean horixe agiri da, noski, besteak ez bait dago behiagi agertzerik. Baina barneagoan hautesidura politiko bat suma daitekeela, iruditzen zait).

Eta ondorio hauetara ailegatzeko da:

"Nik ez zekiat hau gizarte psikologiaren legea ote den. Baina problema psikologikoa dugula uste diat. Gure garraztasun horren zergatikoa guztiok hor barnean daramagula, uste diat, gure Herriaren, geure, egoera larri honetan: hizkuntza, politika, kultura, ideologiaren egoera honetan. Hil zorian dagoenarentzat ez zegok azaleko problemarik, dena duk hil edo bizitzeko problema. Beste zenbait lekutan, herbestean baldin bagabiltzak, esate baterako, bere askatasuna eta bere nortasuna bizi duen Herriaren batetan, politikazko eta ideologiako burrukarik nabarmenak ere azken-azkenik jokuak eta jolasak ematen diate. Herriaren eta norberaren muina ez bait diate ikutzen. Horregatik erraza duk pluralista izatea".

"Gurean, berriz, eta gu bezala dauden beste herrietan, edozein kontradizio eta kontraposizio sumoz beteta zetoerrek eta kontrako arimaren muin-muina asaldatzen dik, Herriaren eta norbere bizi ala hila erabakitzen eta epaitzen duelakoan. Beraz, geure egoerak, egoera larri honek, sortzen ziguk minbera hori, gizarte bizitzako alor guztietan: hizkuntza, nahiz ideologia, nahiz politika, nahiz ikastola, nahiz kristautasuna. Denak gure izatearen oinarriak eta zutabeak ikaran jartzen dituela ematen bait dik. Honelako zerbait ez ahal zen gertatzen Inkisizio garaian Eliza barnean? Kristau haientzat fedea huan beren nortasunaren muin-muina eta, beraz, gizarte antolamenduaren muin-muina ikutzen zian. Hori dardaraztea, hain nortasun osoa ta gizarie bizitzera bera danbalaka jartzera huan. Horregatik orduko herreseak eramanezina. Gaur, berriz, fedea ez diagu ikusten gizarte antolamenduaren muina bezala, eta horregatik duk hain erraza fede gauzetan pluralismoa".

"Gure herrian oso zaila diagu pluralismoa oraindik oraingoz".

Beraz, gure egoeran, jakobino

izan beste erremediorik ez zaigula gelditzen, uste du nire kritikoak. Zeharoko burruka egin beharrean gaudela; esanahi hortan "integrista" izan beharrean kausitzen garelara. Uste dut, Rikardo Arregik ere horrela moduz pentsatzen zuela. Eta azkeneko bolaran sarri entzuten da eritzi hori: demokraziarik gabeko egoera honetan "demokrazia" jokatzera demagogia omen da (ik., adibidez, ZA.537, Haranzabal).

MUGAPEN BAT

Onartzen dut jakobinismo hori: zeren-eta "jakobino" izan beharrean dagoela, modu horretan dakiena, ez bait da jakobino; eta "integrista" izan beharrean dagoela, dakiena, ez da integrista. Jakobino eta integrista, modu horretan baldin badira.

(Baina zenbait jendeak, astiro-astiro, autokonzientzia kritiko hori azkeneko ez ote du gaitzen?).

Egia da, eta penarik gabe mugatzen ditut neure esaldiak: ia dena erlatibatu eta gero, pluralismoa ere ezin absolututza genezake. Batez ere askatasuna bera eta propiektu iraultzaigilea erlatibatu izanez

gero. Hain zuzen ere askatasuna eta proiektu iraultzaigilearen aberastasuna aseguratzea beste zentzurik ez bait du pluralismoak.

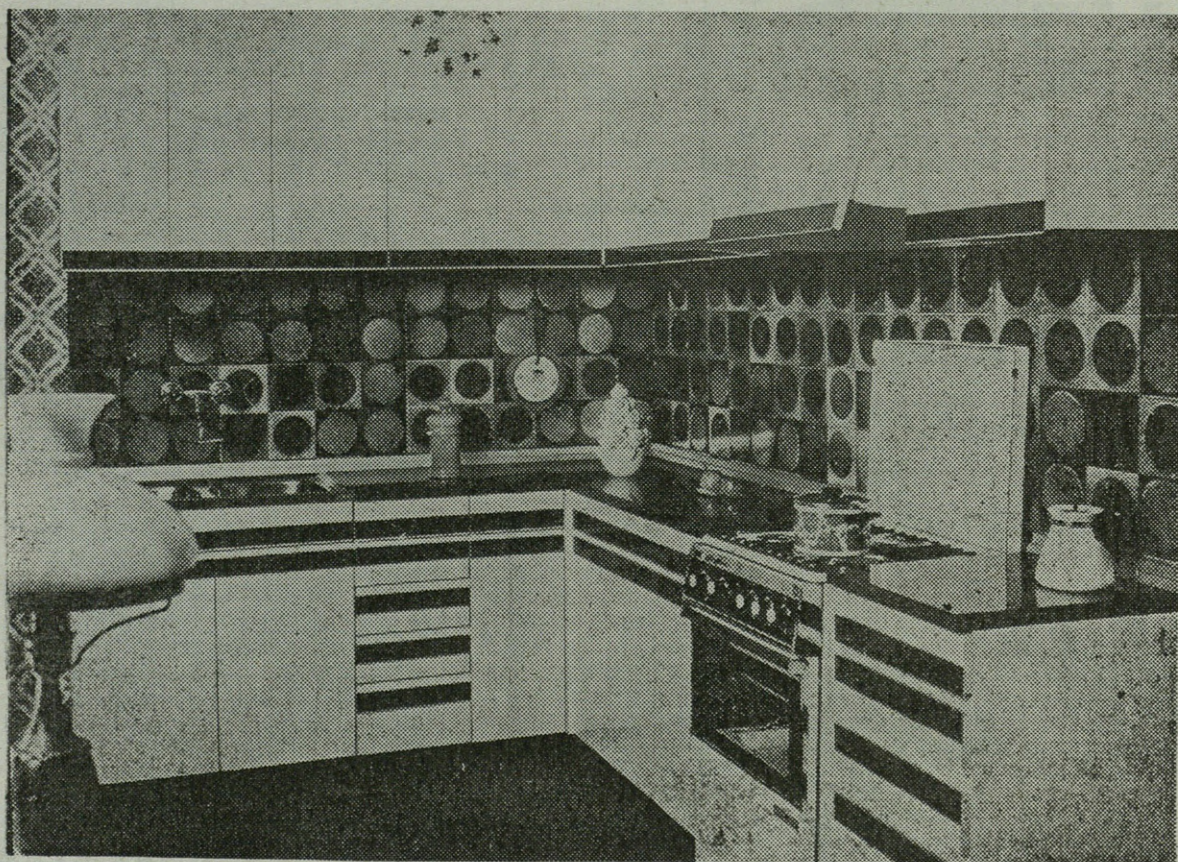
Gainera, politikak duen eta denok onartzen diogun nagusitasunak, pluralismo nasai bati kontrastatzen dion zenbait jokabide gogorretara behartzen du gaurko. Kultural eritzi batzuk hain kritika gogorak jasotzen badituzte, politikagatik da. Eta batzutan, zinez, kritikoak berak kritikatuak baino kritikagarriagoa badirudi, ezinbesteko samarra dirudi honek ere: infiltrazioak direla, edo desbidezkoak direla, edo beste edozer komeria dela, azkenean gehiezi bait dago jokoan. Ia gure esistentzia sozial eta historiko guzia politikatik zintzilik dago.

Ez dago dudarik, politikan ere pluralismoa behar dela. Baina guk politikan duguna, pluralismoa ez zik, izugarritzko zatiketa ere bada. Eta hortan denok ados gara: nolako ez badakigu ere, denok dakigu, ezer lortzekotan batasuna behar dugula. Halare, bakoitzak bere batasun ideari eusten dio, eta beste guzietan erasotzen die. Bidezko da. Horixe egingo ez balu, bere ideiak defendatzen ez dakien

txoriburu bat, izango litzateke, azkeneko batasun bat bakarrik izango bait da posible. Halare ezin bestekoa da uniformismoari itxarotenez egoteak, batasuna egiteko.

Honekin batera beste hau dago: herri-mugimendu bat sordu da, ez haiek bakarrik, baina batez ere gazteek eraginda, "hil ala bizitzeko" burrukan ari den kontzientziarekin. Mugimendu bat beti da zerbait oso pluriformea. Oteizaren edo Txillidaren arteak bezalaxe Marxen ideiek, edo huelga mugimendu batek bezalaxe poesiararen berriatzenak, osatzen dute eta eragiten diote (ez denek neurri berdinean, halafede!). Mugimendu horrek talde politiko berriak sortarazi ditu, burruka politikaren maila berri bat eraiki du; baina idazle berriak edo euskal kanta berriak edo "ake-larreen berbikundea" ere ekarri ditu, bizarra modan jarri du, eta txistua baino maiteago du kitarra, etab. Mugimendua, honek denak egiten du. Hauk guztiak, mugimenduen horrek sortuak diren bezalaxe, mugimendua sortzen dutenak dira. Zein dabilkigu txistu edo alboka zaletasuna zabaltzen eta zein langileria antolatzen, zein arte-eskolak sortzen eta zein harmak gainean dituela, zein lehiatzen da euskal kultura berriaren kreaioaz eta zein industriaren gaitzaldiaz kaskatzen, etab. Mila gauza diferente da herri-mugimendu baten barruan: inolaz ere ez elkarrekin zerkusirik gabe, baina bai bakoitza bere aldetik. Ekintza sail eta mugimendu parzial ezberdin guztien erdiunea politika da: hori bistan dago, eta hortan denok ados gatz. Baina burugabekeria hutsa litzateke, gauza horiek denak kausa eta ondorio kate batetan ilaran ondozkatu nahi izatea, lehenengo kausatik azkeneko ondorioaraino. (Dena den, beti "azken-fineko kausa" material famatu hura aipatzen duten metafisikoei horixe egiten jakin behar lukete, beren tesiak zientzietan zenbait balio duen erakusteko). Hemen denak dena kausatzen eta kondizionatzen du, eta elkar-eragipen horretantxe ikusi behar da gure egoera. Gure asmoen arabera, eta horregatik gure ikusmiran, politikak duen eginkizun zentrala, nabarmena da. Alegia hori ez da beste guztien erdiunea eta oinarri metafisikoa, nahitaezko eta betikoa, gure praktiak metodikoki eskatua eta finkatua baizik. Baina gehienetan ekintza horiek politikarekin koordinatzea txit zaila da. Izan ere, erdiunea politika dela esanez, ia ezer ez da esaten. Zein politika? That is the question.

(Beste batez beretik)
JOXE AZURMENDI

yany

SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

LIBURUAK

HAURRA IPUIN DENEAN

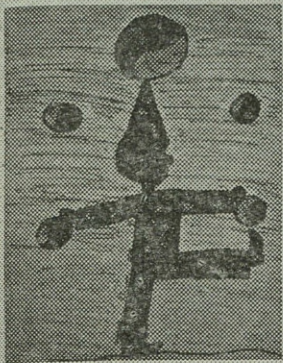
«Haurra ipuin denean, geldiune pizkor bat bilakatzen da bizitza». Horrelakorik irakur dezakezu GERO euskal liburuak, KIMU sailean eskaini berri digun liburutxo honetan.

Aspaldi honetan euskal liburuak ugalduz datozkigu. Liburu aukerarik badu zaharrak, helduak, gazteak. Haurrek ere esku artean gero eta irakurgai hobeak erabiltzen dituzte.

Baina, oraingo honetan, beste pauso jakinkarri bat emana du GERO liburu sailak. Haurrek idatzitako lanez, haurrek egindako marrazkiz osatua datorkigu liburu hau. Zarauzko ikastolako haurrak ditugu liburu honen egile. Bertan ipuiz, zelebrekeriak, izkirimiriak irakur ahal izango dituzu.

Liburu aztunak, irakurgaitzak, esku artean ere eduki ezin diren horietakoak argitaratzen omen dira euskeraz. Liburuskak hau irakurtzen duenak ez du beste horrenbeste esango. Haurrak berak bait dira neurria ongienik hartzen dutenak.

Ea bada horrelako liburu ugari ikusteko zoria izaten dugun.

HAURRA IPUIN DENEAN

Zarauzko Ikastolako haurrak

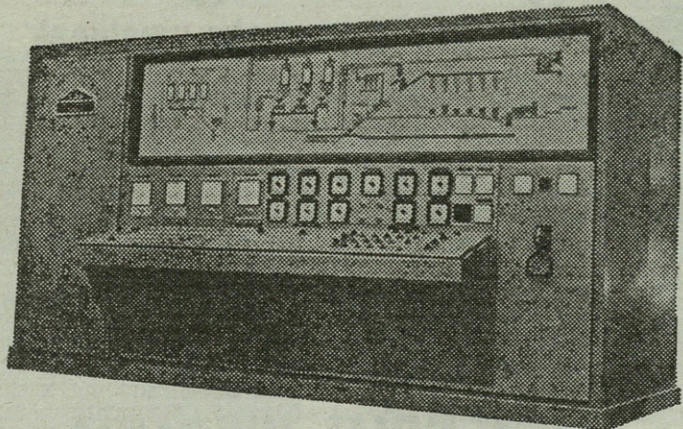
KIMU saila

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK ETA EDARI GUZTIAK

Blas de Lezo Kalea, 6
Urrutizkita: 41 20 65

DOMESTIA

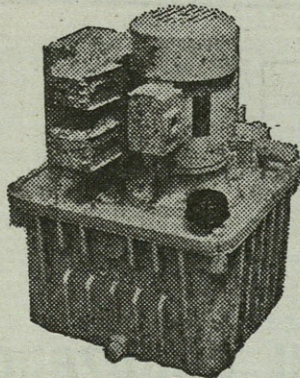

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

KANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

OLIO-INDAR SAILLA
Departamento
HIDRAULICOGARBE-LAHMEYER
WUPPERTAL-ALEMANIA'ko
Etxearen banaketa ta
teknika laguntzaBanaketa ta Teknika laguntza:
REX-ROTH GMBH Alemania
RUHRITAL Sp A Olio-indarra. Italia
TUROLLA Sp A. Italia

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolas'okietak (Horrera)
SAN SEBASTIAN
Urrut. 353840 (7 ari) ta 351800
Telex. 36173 GOIME E
Erakusketa eta denda:
Iparraguirre, 15-SAN SEBASTIAN
Urrut. 428082 ta 428625
Ordezkaritza:
Enlejo Sordana, 18. Urrut. 226655-83
VITORIAEUSKAL
ABESBATZEN
ELKARTEA ?

Egia gertatuko ote diren, bada, zurrumurroak! Asko hitzegin da azkenaldi hontan elkarte hau sortzeaz. Baina zenbaiten lanen jarraipen bezala erne da sortzeko asmo hau: euskal probintzietako koroen arteko harremanak, «mila abotzetako» orfeoiak, Gipuzkoako koralen jaialdia, Nafarroako abesbatzen saioa Iruñean, Irungo «Ametsa» koralaren ekinaldia, «Musikaste»aren abesti astea Errenterian eta abar... Bide batera biltzen diren bideskak izan ditugu. Elkartutera garrazkian bidesnak.

Ez dute orain arteko lan askok jarraipenik izan, ez bait dute orain arteko asmo eta ahaleginek lokarri bat izan.

Utsune haundia, noski. Bada betetzeko garaia.

Denok nahi dugun zertxobait eginko dezagun ez gara gauza izan elkartzeko ere. Honela sakabanaturik jarraituko al degu?

Heldu da ordua. Badago hortarako giroa eta lanari ekin behar diogu. Euskal Abesbatzen Elkartearen lehenbaitlehen sortu behar da.

Oraingoz ez dezakegu Euskal Herri osoa har. Gure Probintzietatik hasia litzake oraingoz bidezkoan eta errazen, gero besteetara zabalduez.

Gipuzkoako Diputazioaren kultura batzordeak emanak dauzka elkarte hontarako lehen pausoak. Eta beronen eskutan daude gorputz osoa emateko erraztasunak ere.

Hasteko badugu gela bat Diputazioaren Jauregian. Hor topa egin dezaket elkarrekin koruetako zuzendari eta ordezkariak. Denen ahaleginak bilduko dituen etxe gerta ditek. Lurbira osoko korugintza lanean ari diren berri jakin ditek berton. Ez luke mesede txarra egingo, hontarako, aldizkari batek.

Bazkideek erabili dezaketen koru diskoteka baten jabe izango da gela berri hau. Gure konpositoreen lanak jasoko dituen artxibo bat ere edukiko du, behar dituenak erabili ditzan. Beharrezkoa litzake lan hau errazteko makina fotokopiatzaile bat ere.

Koruek dakarten asmo eta laguntzari esker lagun dezaiekete zerauei Elkarte honek. Koru bakoitzaren berekoikiak itorko du Elkarteak.

Eskubide berdinak jabe izango da Elkarte hontan koru bakoitza. Baditeke batzuk laguntza eta babes ofizial gehiagokoak izatea besteak baino, bileretan, ordean, ez zail horri begiratu eta berdintasunez jokatu da. Musika asteak, musika ikastaroak eta jardunak, han eta hemen garai berdinean gerta ez ditezten, egitarauak zuzentzeko balio dezake Elkarteak.

Abeslari trukerako edo taldeak elkartzeko izan ditek. Adibidez oraindik orain egin dena: Iruñeko Orfeoiak eta Andra Mari Korala elkartu dira Mozart-en «Requiem» abesteko. Baita Donosti-Ereski eta Andra Mari ere Bach-en «Magnificat» abesteko.

Etorkizun haundia nabari da, beraz. Asko lortu daiteke. Baina ez dezagula amets goxoetan lo egin. Jo deagun aurrera. Nondik nora jo, nahiko garbi ikusita daukagu. Ekin dezagun lanari.

JOSE LUIS ANSORENA

ZINE

HAURREN ZINEA

Haurren zinea bide dela, urtero eratu ohi dute Gijonen halako jaialdi edo sariketa bat. Zertako?, galdar dezake bat edo bestek; gazte-txoek zineak garrantzirik bai ote?

Ikus dezagun.

Umeek, zine egokia, hezigarri litzazkeana, interesgarri izango zaiona e. a. behar dutela aitortzen dugu, eta orain arte honetan hankamotz gertatu garena ere bai.

Hamar urtetan zehar arituak dira Gijongo zinezaleak arazo hauek arintzearen, baina oraindik ezer garbirik lortu dutenik ezin esan.

Gaztetxoen zine filmak egitea, ez zaie interesgarri gaurko zinesortzaile etxei. Lan horiek umekeriak direla, dio gutxietsi nahiz zenbait gurasoak gainera, nahiz bere haurtzaroen beste era batetako ametsak izan.

Zabalkunde etxeek ere, ez dute lan handirik egin nahi, hortik irabazirik ez dela aitzakitzat hartuta.

Gijongo jaialdiaren zuzentzaileak, halaz ere, aurrera doaz urtez urte, oztupoak direla-eta etsi gabe.

Gaur egun, ez da umeentzat zine egokirik egiten; ez dago taiuzko lanik. Eta erdipurdizko filmak ikustek, bi zapalketa dakarke: zinearen eta haurren etorkizunari egindakoak alegia.

Hasiera batetan, teknika aldetik ondo egindako filma izatea da beharrezkoa, eta gero letorke gaia hautatzea, heziketa arazoak zuzentzea e. a.

Orain arte umei eskainitako zinea, parregilea izan da ia erabat. «Western» eta abenturazkoa nagusiki.

Film horietako zenbait pertsonajeren lanak, atsegin zaizkie ikusle txikiak, eta haien antzeko izatea, nahiz urrutiko lurralde liluragarri haiek ezagutzea irrikitzen dute.

Baina, zein eratako zinea behar dute haurrek?

Neronek, zeinetakoa behar duten baino zeinetakoa behar ez duten garbiago dakusat.

Gezurrezko zinea dugu lehenbait lehen zokoratu beharrezkoa. Umei gezurra esandako bakoitzean, geure burua saltzen dugu, gezur horrek dakarren kaltearen errudun bihurtuaz.

Walt-Disney-k egindakoak, beraz, ez ote dira egokiak?

Ezkerkorik esatera ez naiz ausartzen, baina halaz ere, zinegile ospetsu horietako zenbaitek mugatu egiten du haurraren irudimena, eta horixe da, hain zuzen, (irudimena alegia), umeak gehien landu behar duena.

Lantegi zaila eta nekatsua zinez, haurren zinez arduratzen direnena. Gijongo sariketa-antolatzaileek, har bitzate, beraz, gure eskerrik beroenak Zeruko Argiako lerro hauen bitartez.

XABIER UNANUE

Bertsolarien txapelketa Idiazabalen

Zepai sari ontan, Euskal Herri osokoek parte ar dezakete.

Bein eta berriro idiazabaldarrek bertsolarien irugarren txapelketa prestatu digute. Urtez urte gero eta indartsuago ikusten dugu Zepai sariketa. Igaz gipuzkoarrentzat bakarrik antolatu bazuten ere, aurtan Euskal Herri osoko bigarren mailako bertsolariek parte ar dezakete.

Asera Irailaren 23an emango zaio, goizeko amaia t'erditan. Jarraipena arratsaldeko seiretan izan du. Saio hauetan obekien jarduten duten amar bertsolariek Irailaren 30an jarraituko dute.

Euskaldun denok errazean oituri gaude. Askoz atseginagoa, eta errazagoa baita bertsolari elduen jaialdi bat prestatzea.

Baiña, Euskal Herriaren bizitzan bertsolaria ezinbestekoa dugularik, azia ereiteari gogor ekin diote idiazabaldarrek. Jaialdi auen bidez landare zaarrek kimu berriak emango ditu. Leengo bertsolarien ondoren beste gazte batzuk agertu zaizkigu. Gaur landare jaio berri dugun ori gero zuaitz indartsu bihurtuko zaigu.

Bertsolari gazteen artean orrelako jaialdiek ezin arrera ohea izan oi dute. Gero eta geiago dira bertan parte artzen duten bertsolariak. Aurtan, Euskal Herri osora zabaldurik dagoenez gero nafar eta bizkaitar bertsolariak geurekin izango ditugulakoan gaude.

Leenago taberna eta sagardotegi zuloetan sortzen ziren geienbat bertsolariak. Bertan etengabeko jardunetan noiz beinka bertsolari onak, oso onak, sortzen ziren. Orain bizi giroa ere aldatu zaigu. Orain ez dago kuadrilla mailan leen aibaterainoko arremarik. Telebisioak berak ere kuadrillak desegin egin dituela diridi. Orain bide berriak urratu bear dira, eta sariketa auek on aundia egingo diote bertsolaritzari eta Euskal Herri osoari.

Bertsolariak berezkoa bear du, baiñan berezko ori lantzeko, osatzeko, egokiera bear du. Saioak bear ditu bertsolariak, jendarean kantatzeko modua. Ori lantzen ez badu, orretarako bideak errazten ez badira, bertsolarien laurdenik ez da sortuko.

Betoz orrelako sariketak. Betoz, bertsolari gazteak sortzeko bide berriak. Errenterian bertan Xepelarren oroimenez egindako jaialdi ura gogoan daukate bertsolari askok. Noizko berriz beste sariketa bat?

Oraingoz Idiazabalen jaialdi bikain bat izango dugu Irailaren 23an. Ea bada bertsolariok. Ekin eta jarrai.

UGARTE

EUSKALTZAINDIAREN BATZARREA

Joan den abuztuaren 31n Euskaltzaindiak bere hileroko batzarre arrunta egin zuen Donibane Lohizunen, «Lycée Maurice Ravel» delakoan, Udako Euskal Unibertsitatearen ospakizuna baliatuz.

Arabako Foru Diputazioari, Euskal irakaskintza Saila sortu delako, zorionak eta eskerrak eman behar zaizkiola erabaki zen. Pierre Lafitte euskaltzain jaunak Aita Babauy euskal idazleari buruz txosten bat irakurri zuen, idazle hori jaio zeneko ehun urtetako muga gogoratuz. 1914eko gerla handian hil zen Aita Blas Babauy, bere adinik hoberenean.

L. Dassance euskaltzain jaunak beste txosten bat bidali zuen honako gai hontaz: «Ikusten duzu goizean» kantareen aireaz bi solas.

Azkenik, Xabier Kintana euskaltzain laguntzaileak, Historia-agerpenen laguntza, Nafarreria hitzaren etorbura aztertu zuen. Euskaltzaindiaren Prensak Bulegoko Agiria).

Lasarte

Elgoibar

Tolosa

azpeitia

UROLA IBARREAN C.O.U.?

«Urlako Ikasketa Alkartasunak», txosten interesgarri bat zabaldu du bere bazkideen artean, Txosten honek, igazko Azaroaren 5ean aurkezturik utzi zen problema azalpen-tzen digu, alegia datorren ikastarorako Curso de Orientación Universitaria (C.O.U.)-ren premia. Azpeitiko Instituto Teknikoan, igazko ikastaroan, Batxilerraren seigarrenean 89 ikasle bildu zen. 89 ikasleotatik 66 zientziara, beste 23 letretara jo zuten. Zentzuekion arau soilez, beste ingurutatik letorrenik kontutan hartzeke, aski litzake datorren ikastaroan Urolan delako C.O.U. antolatzeke. Bidezko beraz ikasle hauei, Azpeitiko Institutoan bertan, beste inora gabe aterabideak eskaitzea.

Azken urteotan zango bikainik boteak dira ibar honetako eskolak tajutzen. Autobus, jatetxe, diru laguntza etab. Egun 30.000 mila biztanlek osatzen dute ibar hau, irakaskintza arloan asko elkartu da, eta maila honetako egikisunak ere are gehiago elkartzeraz bultzatzen gaitu. Gipuzkoa guztian, Urola barrik gelditzen da C.O.U.-rik gabe; eta berau, gaurko erautegi ofizialetan, ikaslea Erdi eta Goren mailako ikasketan sar dadin, ezinbestez iragan beharrezko atea dugu. C.O.U. bailaran ipiniz gero, egun erbestera irteten diren ikasle asko baileran bertan geldituko lirake, beren etxetatik gertu.

Txostenak agertzen digunez, gaurko eskola tokiak ez ditzake ikasle beharrak ase. Azpeitiko Institutoan 1972-1973 ikastaroan 323 ikasle zen. Aurtengo ikastarorako 370 gutxienik omen ditu. Gaurko gelak aski ez badira; are nabariago sumatzen dugu ondorengo urterako eskolatoki beharra. Ikasleengaritzea urte urte igotzen joanen baita.

Zer soluzio bila?

Txostenak bi aipatzen ditu. Bata berrihalak, hots, aurtengo ikastaroan 5-6 eta C.O.U. egin asmo duen ikaslerik ez dedila zokoratutik geldi. Hartarako behar diren egokierak eginaz. Beste konponbidea ere, ondorengo urteetako legokiora da. Txostenak bi zatitan banatzen du.

a) Azpeitian, Erdi mailako irakaskintzarako, Instituto bat eraiki. Bide hau egokiena liritzaigutke; baina Txostenak bi eragozpen nagusi aipatzen dizkigu. 1) Azpeitiko Udalak 12.000 m2 eman beharko litzake. 2) Ministerioak Institutoa eraiki eta irakaskintzarako hornitu beharko luke, hartarako laguntza emanaz.

b) Gaurko Institutoa hau berau berritu, egungo beharren arabera; baina ondorengo urtetako etorkiak ere gogotan izan beharko litzake.

Madinabeitia jaunak, bailera mailan ikasle enkueta bat egite komeni litzakeela dio. Ibarrean zenbat ikasle dagon, zer ikasten ari diren, non, zer asmo dituzten etab jakin dakitzagun. Ezin hobeagoak Urolako Elkarte honen asmoak. Aurrrera!

LIBURUAK

Uda garaioan, bai denbora, bai asti gehiago ere izaten dugu eta liburu batzuk irakurri ahal izan ditugu. Guk irakurri ditugun liburu hauen berri Z. Argia honetan bertan ere agertzen direlako; sobera luzatzeke aipemen laburtu bat besterik ez diogu egingo.

Martin Ugaldere «Itsasoa ur-bazter luzea da» Nobela eta ipuiek hornitzen dute Geroren 22 gn liburu. Bertan Dionisio Amundarainen bikain eta dotorea ikusi ahal izan dugu. Amunsaren etorria harriarria iruditu zaigu, baita Martinen irudimena ere. Eta agian irudimenaren ugaritasun honetxek, nobela pittin bat ito egiten du. Peillenek Gatu Beltza (Gero 24) ere atsegingarri gertatu zaigu. Parisko zuberotar honen euskara oso samurra eta ulerterreza iruditu zaigu, norbaitek bestela uste badu ere, Gatu Beltza ere, behin hasiz gero ekinaldi batetan irakurtzeko moduko nobela dugu. Eta literatura sailean jarraiturik, 175 pesta ordaindurik, irakurri dugu «Txomin Agirre Saria 1972» irabazi zuen «Hurgintza Minetan». Mikel Zarateren lan mardul hau guztiz interesgarri jotzen dugu, euskal egoera eta iru-

dimenez mamiturikako eleberri txit herrikoia. Literatura alorrari bultzakada istimagarria eman dion uste-tan gaude, Mikel Zarate bizkaitarrak. Nobela honen pasarte ete gerrak. Nobela honen pasarte ete gerturik daude. Agian Zarate berak dion bezala, forma aldetik ez da gehiegi arduratu; baina bai mami aldetik behintzak! eta hau irakurleak beti ere gogoko izan ohi du.

Eta besteak beste, erdarazkoren bat ere aipa nahi nuke Euskaldunon hain inportanteak izaki, erdal-dunak ere arduratzen baitira gure «gauzatoxez». Baina, amaikatan jardutekoa naiz eta, orain ere zuzenezbeste ari ote naizen beldur naiz. Zeren Otazuren «El igualitarismo Vasco» erdal liburuaz eiz euskarazko liburu ere bada. Halabaina ni ez izaki «Igualitarismoa» euskaratu duen argitaldarien ar-pide; eta haatik Txertoak argitaratu duen liburu haizetua irakurtzeko, beta, patxada, pazientzia eta humo-rea izan dugu. «humorea gal deza-gunean; gureak egin dik», zion be-ste harek. Egiaren argitan aitor de-zadan, Otazuren berri lehenbizi Ju-lie Caro Barojaren «La hora Na-varra XVIII»-an jaso nuen. Handik urte batera agertu zen Otazuren li-buruaz, «Hacendistas navarros en Indias» Julio Caro Baroja beronen hitzaurre bikainez. Otazuren «Ha-cendista» asko gustatu zitzaigun, baziurdi hain historiagile gaztea-ren emana, onurakor eta itxaropen kementsu gerta zekiokela gure Kondairari. Baina... zuhaitzak be-re fruituz ezagutzen badira, «igua-litarismoak» ere salatzen du bera jaulki duen zuhaitza. Otazu, Llo-rente, Belparda, eta beste aunitzen historiagintza imperialisten hildoari lotu zaio. Baina agian haien bezain itsusi eta nabarmen. Alfonso Ota-zu Llana ez ote da ohartu berak gaurkotasunez beterik diren uste-tan idatzi dituen zenbait arazo, li-defontso Gurrutxaga azpeitiar lege-gizonak duela berrogei urte ida-tzirik dituela? Otazu Larramendi-ren aurka doa su eta gar. Apika on legioke Otazuri, beste gehiagori ere bai, Andoingo jesuitaren «Co-rografia» berriro astiro astiro irakurtzea.

«Igualitarismoak» harrabots eta oihartzun handia izan du, arrandiasu eta amultsuki errezibitua izan da Euskal Herriak ongi ezagutzen dituen jendartean. «Mila vrte yga-rola vra vere videan». Gauza ba-tek, poztu gaitu: egileak berriro Ju-lie Caro Barojak hitzaurrea egin zezaiola eskatu omen zion; Barojak ordea ez zuen kunplitu. Zergatik ote?

AZKEN ORDUAN

Azken orduan esan digu berriro ahari jokoak baimendu dituzte. Datorren igandean sortzi, Artaño lako Joxeren ahari famatuak «munduko» onenari jokatu dio. Berri zabala-gorik emanen dugu hartaz.

ANATSAN

bergara

SANMARTIÑAK

Aurten ospatzen dira 25 urte Umore-Ona abez taldea zortu zaia; au dala ta, elkarte onek jai bat-zuek aukera ditu erri mallan, bere arduraean izango dira aurtengo jai aukerak.

Aziera emateko, joan dan larun-batean, illak bat, eta erriko peiota tokian gabeko amarretan, amazpi neskatxa aurkestu ziran ainbeste jenderen aurrean. Amazazpi neskatxa auker bertako elkarte edo so-ziedadekoak ziran eta onen artean Pol-Pol mendi zale elkartekoa au-keratu zan. Larrañaga'tar Arantxa. Osintxuko Mekoleta baserriko neskatx polit eta lirafia.

Iñoz ikusi aldeztu Bergarako Sanmartiñetako tanborrada? Beste tanborradak agertzen ote dute ala-ko neskatx eder sorta?

Buska Isusi jauna, onetzaz azer ez dezu esan?

Datorren larunbatean, gaueko zortziretan zer entzuna eta zer ikuzia izango da Bergarako kale es-tuetan zear.

Entzungo dezute musika alaiak, alairik inon baldin bada eta ikuzi, tanborradakoek eramaten dituzten jazkerak, Napoleonen kutsu berik, euskaldunok ere geure jazkerak baditugu edozer aukeretan agertze-koak.

Bergaran, betib bezela, mortalak jaek.

Atozte, etzerate damutuko.

ERIOZTAT

Azken egun auk mingarriak izan ditugu.

Gure lantegiko iru lagun sasoirik onenean alden du zaizkigu: Julian Uribe-etxeberria, Pedro Agirre Iri-zar eta Ramon Arrese Buenetxea. Denak gizon jatorrak eta langille obeak. GB.

MENDIZON

areatza

JAIK

Areatza-ko jaiak abuztuaren 24 an ospatzen dira eta aurtengo jaiari buruz benetako euskal jaiak izan dirala esan geinke. Egun danetan euskal gauzak ikusi doguz bai dantzataldeak, bai txistulariak, bai tanborradea, bai pelota parti-duak, bai karrozak, bai abestiak, t. a.

Gauza onein artean, batzuri bu-ruz zeozer esatea merezidu dau.

Leenego ta bein karrozan des-filea aipatuko dot. Desfile au bai izan zala benetan zoragarria, au-rretik tanborradea, ostan txaran-gea, biak batera jotzen eta onein ondoren karrozak, bata bestea bai-no ederragoak. Karrozak onein ar-tean esan bearra dago «sutegia» eta «zaregillearena» ederrenak izan zirala nai ta leenengoko saria be-ste bateri emen. Au bai izan zala Euskalerriko erri baten falta ezin dan gauza bat. Ezkerak emon bear jakiez karroza guztiakaz arduratu

ziran gazte guztiei, eurakaitik ur-ten eban ain ondo danak ta.

Bigarrenaz aipatu bear dot eus-kal abeslarien jaia. Jai au oso ederra izan zan, baiña uste dot jenteak ezebala bear dan moduan erantzun zinea esan bete ta.

Jai onetan Mauleon-go «Ortza-darrak» entzun genduzan euren abesti ederrak abesten, bai ta An-ton Aranburu Usurbil-ko abeslari os ona eta gazte jatorra. Entzun genduzan bai ta be «Arratiako Oiarzunak» eta Patxo Areatza-koa euren abesti guztiz ederrakaz. Danon ganetik jentearen eritiziz «Boni» Bilboko txistulari bikaina aipatu bearra dago, onek bai era-kutzi euzkun txistua zelan jo bear dan. An egon giñan guztiok ika-rutata geratu giñan Bonik jo eba-zan soñuak entzunaz. Areatzako txistulariak onak dira baiña orain-diño badaukie norengandik ikasi.

Len esan dot jenteak ez ebal-a erantzun, eta ori egia da, zer ja-so zan? non sarti ziran jai orren denporan Areatzan euskaldun ja-tortzat aitatzen diranak? «pot» egin eben oneitako askok.

GIZON OSPETSU BAT

Leengo baten, Areatzako gizon ospetsu baten izena eta bere bizi-tzako zeozer aipatu nebazan, gaur bere Areatzako beste gizon ospetsu baten izena aipatu bear dot, Ig-nacio Mª Ruiz de Luzuriaga, osa-gillea berau eta bere bizitza ira-kurriaz gero mundu guztian oso famatua izan zala dakigu. Gizon oneri buruz zeozer geiago jakin nai dozuonok irakurri aurtengo jaietako egitarauaren leenengoko zatia eta an ezagutuko dozue obe-to baiña zoritxarrez erderaz iraku-riko bearko dozue.

AREATZATARRA

IEZTAI GAUZEN ESKANTZAI!

i ezkongaiok!
zuren etxerako muebleak

ilero 2.500 pezeta ordainduz eskura ditzakezue

ikus itzazue azken modeloak gure erakustokian

**AMUEBLADORA
COMERCIAL HISPANIA**

MORAZA, 3 eta 14 DONOSTIA SAN MARCIAL, 12 IRUNEN

EKARRERAMANAK ETA MONTAJEA UTSEAN GIPUZKOAN ETA NAFARROAN

bapatean ordaindu ezkerro deskuento arrigarriak

O y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

deba

Herriko, jai ta oporrek igaro ondoren, lehengo hildotik lanari helitzeko asmoz gara.

Jaietan izan da alaitasun umore ta zarata ugari. Da pozgarri denez esan genezake antolakeak euskal kutsoz gehietzen ari dirala batez ere Salkoro aldetik. Euskal kultura-ko beste zenbait sail ikutzea ez otelitzake ahal izango?

—o0o—

Bertso saioan, herriak ain gogozko duen Azpiaga bertsolariak etzuen parte hartu ahal izan agintariei bai-mena uka ziotenez.

Behin da berriz nabar men dago herri xehe ta goikoen arteko etena. Era hontan noiz arte?

—o0o—

Diru kontuan diotenez milo-erdi pezeta inguruko galera dakarkite jaiak udaletxeari.

Jama izugarria, derizkiogu beha-ko herriarontzat. Akats honen sortzaile zeren jaialdiak dira batik pat.. Hauek eratzeak ze ondoren dakarkion herriari argita garbi adierazi behar lukete udalekoek.

—o0o—

Ean digutenez. Itziartarrek kofradi domekan izan zuten abeslari saioan Xabier Letek ez izuen parte hartuko ain ezagun den itziartar gazte bizatsu bat aurkeslari balitz.

Egitan, abeslari ospetsu harren kanten mami ta esan nahiak, zailak zaizkigu halako jakoeraz aritzea.

IDIAKEZ

idiazabal

Euskal Herriko Bertsolari Txapelketa.

Joan zan urtean bezela, aurtan ere gure herriak bigarren mailako bertsolariantzat antolatu du Euskal Herri osorako bertso txapelketa.

Irailaren 23an, goizeko amaika ta erdietan emango zaio asera, arratsaldeko, seiretan jarraituaz. Egun hontan herriko jubilatuen eguna ospatzen dala ta, alaitasun apur bat sortzearen erabaki zan egun hau aukeratzea. Bertan baita ere aukeratuko dira amar bertsolari ongiena jardun direnak, Irailaren 30'an, San Migel festak dirala ta finala jokatzeko. Egun hontako saioak, goizeko amaika ta erdietan eta arratsaldeko seiretan izango dira.

Aurtengo ZEPAI sari honekin irugarren urtea da antolatzen dala era hontako bertso saioa. Lenengo urtean Goiherri mallan izan bazan ere, igaz eta aurtan Euskal Herri osokoak parte artu dezakete. Beraz ara hor bertsolariantzat aukera ederra bere abildadeak neurtzeko. Joan zan urtean emezortzi bertsolariak parte artu zuten eta danak Guipuzkoarrak. Aurtan Nafarroatik eta Bizkaitik izango ditugula uste osoan gaude eta mugaz beste aldetik ere etorriko bali-ara osoa irtengo luke saioak.

Era hontako txapelketak beste arazo askoren tartean diruarena nagusia duela esango genduke, ala ere eskerrak babesle jatorrak arkitzen ditugunik hoen laguntzarik gabe ezer egiterik ez genduke izango. Babesleak hoetxeak dira: LANKIDEEN AUZO AURREZKI ONTZIA, CONSTRUCCIONES IPARRAGUIRRE, BILORE eta AUTOMOBILES TELLERIA, guziori aurrez mila esker.

Azkenik parte artu nahi duten bertsolariak 801321 urrutizkiñera deitu dezala il honen 16'rako.

Aurrera ere herriak ematen jarraituko degu.

AXARI

euba

Irailaren 1-2 ta 3-an izan duguz jaiak gure hauzun, Pijon Deunaren omenez.

Larunbatean abeslari jaialdia izan genoun. Han aritu ziran Du-

rangoko Xabier Castillo «Xeberri», Bermeoko Lupe, Ondarroako Gure Bideak, eta Balbino ta Txilibrin, alboka, soinu eta panderoz lagundurik. Jon Enbeita ere programan agertzen zan, baina jaialdia igandean zalakoan egon ei zan Muxikako mutila. Ezin ukatu antolatzaileen borondate ona, baina borondatea ez da beti nahiko izaten, mikro egoki batzuk ere beharrezkoak izaten dira, zeren penagarria bada ere ezin izan genduzan abeslariok entzun.

Igande goizean Bernako Ariñ-Ariñ taldeko gaztetxoek zenbat gura dantzaz osotu zuten heuren ekitaldia, eta Igorretako Mikel Deuna taldekoek berriz 1886. urtean Durangoko Euskal Jaietan, dantza ziran Gorulari Dantzak agertu zituzten. Dantza hauk Mikel Deuna taldekoek bilduak izan dira, lan luze baten ondoren.

Arratsaldean 9 bikote presentatu ziran antolatuta zegoan dantza sariketara eta Garramiola - Beitia senar emazteak irabazi zuten 1. saria. Astelehenean ume jolasak eta abeslari gaztetxoek txapelketa. Miren Bego eta Josune Agirrek zekulako kantak abestu zituzten; ondo merezia lehenengo saria.

Zorionak Eubako gazteei eta ia jaietan euskal arloan egiten duten lan hori, urtean zehar ere luzatzen zadute, gure herriak ba du euskal probokazio premia ta.

ERREKONDO.

ataun

1973 urte honetako San Gregorio festen programa, dexente joria izan zen. Hitzaldi eta jaialdien aldetik, batipat.

Dena den, festa hauei konkretuki atxiki aurretik, jaiak orokorki zertxobait lotuko naitzaie.

Festak zertarako? Nahiko pu-ruak erre ta pattarra edateko bakarrik? Kalek-kale goizaldean kantari ibiltzeko? Familiak biltzeko? Euskal kultura aurrera ateratzeko... Zertarako?

Agian, ez dugu jaiak behar ere: "Ez jaiak, ez dantza, Herria lutoz dago ta... ez jaiak, ez dantza, triste daukat bihotza".

Horixe dasaigu kantari batek, Bainen ni, egia esan, ez nauzu eritzi horretakoa irakurle. Ez eta hurrik eman ere!

Bertso hori egia behar bada bilakatu, gauden etxetik irten gabe. Ez dzagun hitzik esan. Gauden kolore beltzez estalirik, nigarrez, indarge, Bainen gauza hori ez deritzat jatorra, ezta gutiagorik ere.

Zergatik ez ditugu euskal jaiak eratu behar? Zergatik ez gatzake kultura saioei atxiki behar? Zergatik behar dugu egin nigar? Zergatik behar ditugu "mitin" deseuskaldunez euskal jaialdiak izoratu behar? Beraz, zergatik behar dugu euskaldunok, edota "euskaldun" izenekook, euskal kultura ehortzi behar? Zergatik hori dena?

Barka bezait irakurleak, haritik bait naiz irten. Bainen beste batez, ene eritzia emanen dut gauza hone-taz.

Dena den, hel naitzaion San Gregorio festan egitarauari.

Hiru hitzaldi, pastoral tankerako ARALAR antzerkia, dantzari ta txistulari, bertsolari, pilota joko, harrijasotzaile eta abarrez hornituri-rik getorkigun programa.

Ene ustez, herrikoitasuna zerion aurtengo programari. Badu bestalde, goi-maila bat ere. Beraz, joria dela esan behar.

Bainen ene eritzi, dantza talde gehiago behar genituen ekarri. Zergatik ez dira ekarri? Nehork pentsatu ez duelako? Ez! Norbaiten ustetan, ez daturkikegu ezertto ere dantzarietatik. Ez daturkio deus mesederik alde horretatik gure Euskal Herriari. Folklorekeria bat dukegu berori. Ummm...! Usain xarra ez ote dario, irakurle, eritzi horri? Ene ustez, euskaldunontzat bai bederen!

Bestalde, festak zertarako dira? Edota hobekiago esan, zertarako behar lirateke izan Euskal Herriko jaiak? Zein jomuea behar genituzke kontutan hartu Euskal Herriko jaiak eratzerakoan? Ene ustez Euskal Herriaren helburuak, dela kultura, erlijioa eta abar kontutan harturik eratu behar genituzke. Musika saioak ere euskal giro baten erabile behar lirateke izan, eta ez "Eres

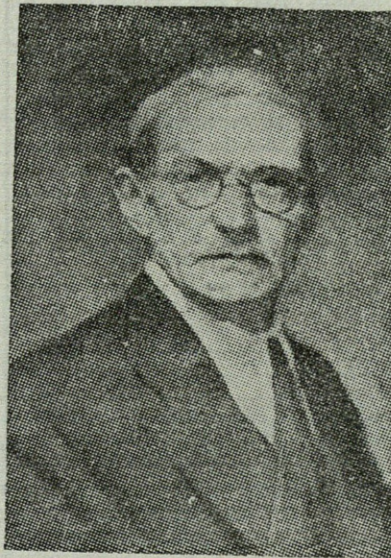
tú" eta gainerako kanten agerpen.

Bestalde, haurrak ere kontutan hartu behar direla deritzat. Haur-erentzat zuzenduriko egun oso-oso bat behar delakoan nago. Zeren eta festak, haurrak euskal gizartearen itsasteko bide egoki bat dira. Eta aurtengo San Gregorio festa hauetan barna, huts horixe dut nabarmentzen. Sei egunetan zehar, ordubeteko saio bat besterik ez zuten gure haurrak. Eta beste egunetan, zer? "Quinquillero" arengana joan eta bere aurretik kendu gabe, hor egon behar al dira "estas gafas, ¿cuánto valen?" "deme pipas", "este coche, ¿cuánto vale?" eta gainerakoak galdetuaz eskutako hatzak —eta hankatakoak behatzak urruti daudelako ez!— xupatzin? Eta amari mementuoro bost peseta eskatzen? Utikan horrelako zuzen-gabekeriarik! Ea bada datorren urtean —edota zergatik ez lehenago— gauza honetaz ohartzen garen, eta berori zuzentzeko gure ahalmenak prestatzen ditugun!

Eta amaitu aurretik, esan dezadan zerbait hain gazte ez diren ataundarrentzat. Aurtengo festak, beste urtetakoak lez, gazteok eratu ditugu. Zuek ordea, dela guraso eta beste, deia irakurri arren, ez zarete batzarretara iritxi. Zergatik? Zatozte bada hurrengoan, denon artean eratuak ukan behar bait dira jai nagusiak. Halaxe izan dadila.

TRIKUARRIETA

bermeo

BARRUETA MARGOLARIA

Bermeo'k itxas gizonik asko izan ditu bere edeztlan zarata egin da-

bienak. Leorrez ez dentzat orren bezte. Itz oneik, ezin doguz luze-tu, Benito Barrueta margolariaren entzuteagaz bere erritik at, guk zerbait aztuta euki arren.

Gaztearo Madrid aldetik ibilli zan. Eta berton, Prado deritxon margo aretoan, ikaste sakonak egiti-zituan. Velazquez margolari ospa-tsua zan bere begiko, eta onen dizdirak ikutu eutzan bere biotz eta adimenean.

Laster, Paris aldera juan zan, itxas erri onetako udalaren laguntzaz bere ikaste goiragokoak egiteko. Adizkide onak ere aurkitu zha-zan Frantzi aldean. Euron artean: Regoyos; Durrio; Picasso eta abar.

Bere lanik onen eta garrantzitsu-enak erbeztean bizi dira. Biar bada Ipar Ameriketara. Euskal Erri-an ere izan leiteke margo batzuk egotea.

Margo oneik irallaren 8'tik 16'ra agertuko dira Ertzilla Batzokian.

Oñi ogei urte, igez egin euzkun, betiko Aberriara berak maite izan eben uritik. Gaur bere soñia Mendiluz'ko illobian datza.

1873'gko. Otsailaren 21'an jayo zan, eta 1953'gko. Lotazilla'ren 5'an ill. Ikusten dogunatik, jayotzatik ona eun urte igaro dira.

«Barrueta» bazkuneko margolari gaztediyak antolatuta, eta udalaren laguntasunagaz, biarrezko omen bat ezkie deutzoe irallaren 9'an. Onetarako, erritar margolari ospatsua dan Nestor Bastarretxea'k, jaso deutzio TALA-ko ikas-tegi zoragarrian, Barrueta'ren gomuta oroitza-erri eder bat. Merezi dabena onelako gizon batek. Orogallu onen une eta giyarra Eusko izaeraren sustraia da. Endeia: Baserria: Zintzotasuna. Esate baterako: Asaba zarren bizitz eta eriotza. Betikor oñarria.

Barrueta'ren jayot etxean, bermeotar jarraitzaile gazte baten atxurdiñezko opari biozkorra ipiñi-ko dabe urrezko izkiz idatzita.

Nestor Bastarretxea'ren lan zintzo ta zindua, biar bada, batek baño geyagok ezan lei zalla dala esagutu eta zikistuten. Ori gizonaren artean beti jaso da. Len eta orai. Eta aurrerantzean ere bai. Ludi onetako gauza guztiyak olantxe izaten dira. Orregaitik bizi gara batzuk atzera begira, eta bezte batzuk barriz aurrera itxaropenez eta lilluraz.

Emetik aurrerantzean Bermeo'ra datorrenak, Benito Barrueta'ren oroitza-erri ori ikuzi gure dabena, etorri beiz TALA deritxon eguraz-toki zoragarria. An ikuziko ditu oroitza onegaz batera, Gipuzka eta Lapurdi begira, Izaro'ko ugarte edo itxas-leorra; eta apur bat erantzago Ogoño itxas mune itzala. Erri txikitxu baten anditasuna.

JULEN URKIDI.

ETXEO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'bezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia beer dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra

Etxeo-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

UGARTE

Urbieta, 66

DONOSTIA

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTIA

Santa Garazi (Zuberoa)

Atharratze (Zuberoa)

Otxagabia (Nafarroa)

Orio

GAU GAIALDIA TOLOSAN

Hil honen 22-an eta gaueko 9-retan Euskal Jaialdi bat egingen da Tolosako Zumardi Handian.

Tolosa inguruko ez denentzako argitu behar dut Zumardi hori, izenak adierazten duen bezala, arboladi bat dela, eta Leaburuko bidea hasten den ondoan dagoela. Beraz Ibarrako mugan alegia; Elduaizen izena duen ibaiaren ezkerreko aldetik.

Irakurlea ohartuko zen noski, Jaialdia hau aide-librean dela, gauetz, eta hurrengo goizalderaino iraunen duela gainera.

Programa izigarria da 17 bat kantari eta dantzari-taldek osatuko dute bera.

Beraz lehen Ataunen, Joxe Miel Barandiaranen omenaldian egin zen antzekoa noski. Behar bada, luzeagoa eta artista gehiagoei osatua. Esan gabe doa Jaialdi honen eratzailleak Oargiko eta Korpus Kristi Parrokiko gazteak direla.

Eta orain doan programarekin:

Xabier Lete

Lourdes Iriondo

Benito Lertxundi

Oskarbi

Enbor

Yon Enbeita

Etxamendi eta Larralde

Pello eta Pantxo

Antxon Valverde

Lupe

Gorka Knörr

Irrintzi, dantzari taldea

Zumarragako trikitixa

Iñaki Arriaran eta "Los Mansos", dantza saioa

Ikusiko duzuen bezala, ez dugu ezer gehiegikeriarik esan jaialdi honen inportantzia aipatzean.

Eratzaileak ez digute ezer esaten, bertan edantokirik edo izango den, bainan hau baiezko bezala jotzen dugu noski. Lekua egokia da, polita, zabala eta eroso. Ez dakigu eratzailleak aparkatzeko zerbait pentsatua duten edo ez, baino badaezpada ideia bezala emanen diegu Zumardi Txikia oso egokia derizten zaigula, bidez dagoelako eta nahiko hurbil.

Bukatzeke zoririk hobenak opatzen dizkiegu eratzaillei bai giro aldetik eta bai jendearen emanangaitik. Merezi dute noski hainbeste lan egin ondoren.

ASKALEKU

ECHABE

ETXABEEN
Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiak: 84 10 78

84 11 24

ZARAUZ

BAR - RESTAURANTE

AURRERA

HAUXE DUZU ZURE JATETXEA

Urbietan, 12

Urrut.: 411528 - 412578

— DONOSTIA —

BOUTIQUE

Snecane

Gazteen, neska - mutilen, Boutique

31 agosto, 5

Urrutizkiña: 41 18 75

— DONOSTIA —

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224448

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudela, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karker, Olazagotti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Kadrelita, Andosilla ta Noain-Berlein.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Etxerri-Aranaz, Chantrea, Rochapea, Azagra, Enériz, Marcilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karker, Olazagutti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Cadrelita, Andosilla y Noain-Berlein.

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI
Zatoz gugana anuntzio honekin
eta KANARIAS-en baino merkeago
erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

CAJA LABORAL POPULAR

(LANKIDEEN AUZO-AURREZKI ONTZIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Aurrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean
— diruketa-saillean
— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU

Laguntza ezin obeak, etekin eta irabazirik audienak eta illeroko sari ederrak
eskeintzen ditugu

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

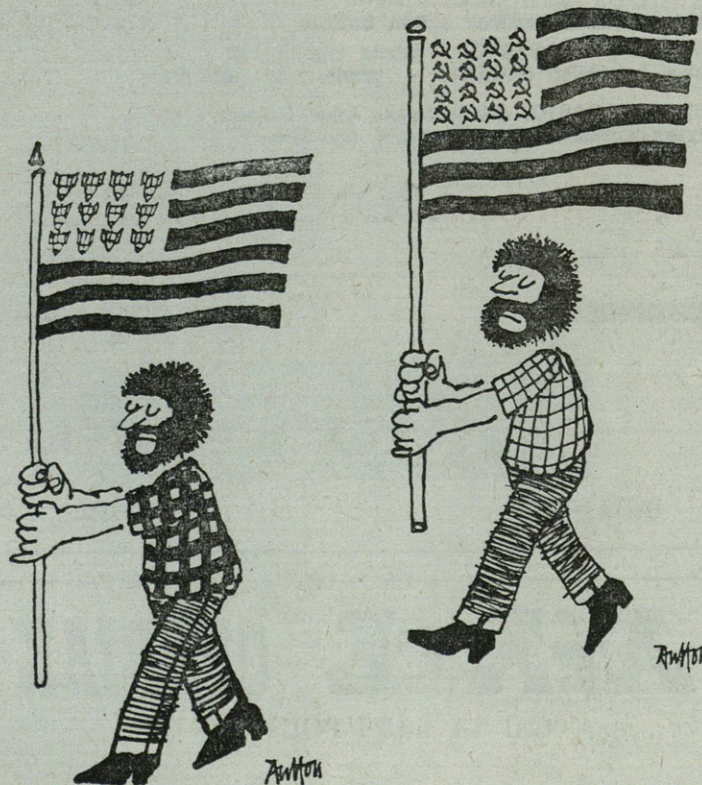
Mondragoi
Aretxabaleta
Elorrio
Barakaldo
Ondarroa
Andoain
Plazentzi
Ofiati
Ormaiztegui
Beasain
Gernika

Zumarraga
Elgoibar
Markina
Bergara
Altsasua
Eibar
Tolosa
Pasai San Pedro
Erreñeri
Bilabona
Gasteiz

Bilbo
Legazpia
Irun
Durango
Amorebieta
Azpeitia
Ernani
Zarauz
Sestao
Ordizia
Antigua -Donostia-

Ermua
Eskoriaza
Izarra
Ondarrabia
Galtzaraborda
Lekeitio
Llodio
Recaldeberri
Agurain
San Andres
Azkoitia

Mungia
Yurre
Bermeo
Lasarte
Enenderian
Santurce
Zumaia
Donostia
Iruña
Deba
Asteasu

ELIZAREN BERRI

ELIZEN KONTSEJU EKUMENIKOAREN BIZITASUNA

Aurten, abuztuaren 23an, 25 urte bete ditu Elizen Kontseju Ekumenikoak. Ofizialki, hain zuzen Amsterdam-en. Gaur egun, bezel Amsterdam-en. Gaur egun, bere altzoan, 252 Eliza biltzen ditu.

Hasierako batzar haretan, Eliza katolikoak ez zuen parterik hartu. Gaur besterik da; nahiz oraino batzarkide ez izan, zeharka-meharka han izan ohi da katoliko batzorderen bat Elizen Kontseju Ekumenikoaren bilera guztietan.

Baina, batzarkide izateko ere, katoliko teologoen artean funtsezko arrazoinik ageri ez delarik, ondorengo 25 urtetan, igarokoetan hainbat bide eginaz gero, batzarkide ikusiko dugulako esperantza dugu.

Jakina, esperantza horren muina ez datza, Eliza katolikoa beste erakunde berri batetan ikusi nahian (erakundetik lehen ere aski hornitua izaki), batzarkide izate hori bizigarri izanen zaiolakoan baizik.

Izan ere, gaur baino gehiago (eta gaur ere bai askok), antzina katoliko askok uste zuenaren kontra, katoliko ez diren Elizetan ere bai bait da bizitasunik. Lekuko, 1972ko abuztuaren Elizen Kontseju Ekumenikoak hartu zuen erabakia: Hego Afrikan diru-eraketak egitea arraza-zapalketaren alde ari-

Franzoni abate

tzea zela pentsatu zuen, eta erabakia hartu zuen, lurralde haretan ezarririk zeuzkan diru guztiak ateratzea. Horretara behartu ziren Kontsejuaren partekide ziren Eliza guztiak.

Horretarako, Kontsejuak 650 ekonomia-sozietateen izenak eman zituen. Hego Afrikako finkaturik zeudenak. Oraindik orain, berriro, beste 350 sozietateen izenak argitara eman ditu ta izatea! Beste kristau askok, za-

palkuntzaren laguntzaile diren ekonomia-sozietateekin beste horrenbeste egingo bagendu!...

FRANZONI ABATAK DIMITITU DU

Oraindik orain, berri hori bera ematen nuen: alegia, Erromako San Paulo Abatetxeko Franzoni

abatak dimisioa eman zuela.

Gotzai ez izanik ere, bere zuzendarpean diozesia oati zuelako, Aita Sainduari zegokion dimisioa onartzea, eta oraindik orain VI Paulok onartu egin dio.

Bere gogoa eta asmoa, Franzoni, zenoait beneditar monjerekin, Erromako hauzo baztaturen batetan eikarte koxkor eta bizi bat sortzea zituen. Horretarako ere baimena benar, eta eskatu zuen. Eskabide horri buruz, Monte-Kasino beneditar kongregazioko araudiari atxikitze erantzun zai.

Hori, ezezkoea esatea bezala da. Izan ere, ohiturazko jokamoldea ikusita, ez dirudi, Franzoni-ri eskubiderik emanen diotenik. Egia, badira beneditarren artean ere, zenoait esperientzia bizi: ohitura-ko moideak utzi eta jendartean kokatzen direnenak; nonbait buruzagiak ez dira ausartzen ezezko boronilak ematen; baina, eskuan dituzten bide guztietaz baliatzen dira horrelako esperientziatik monjeak atzerazteko: horrelako esperientziak ez ditezkeela ongi atera, e. a. esan eta esan. Dena den, Franzoni bezalako buruzagi "kontestariorik" onartuko ez dutela, gauza garbia dirudi. Bestela, guzak asko aldatua behar du izan.

AITA SAINDUAREN HITZA

Abuztuaren 29an, Aita Saindua, asteroko hitzaldian, otoitzaz mintzatu da. Eta Françoise Sagan-en ateraldi hau atera zuen argitara: "Jainkoa? Ez dut inoiz ere horretan pentsatzen". Eta beste emakume gazte baten jarrera ematen zuen horren aurka, Simon Weil-ena: "Jainkoaren zai".

Behar bada, Aita Sainduaren hitzaldi hori komentatuz, Marc Orison sonatuak zioena beharko genduke gogoan: egungo erlijio-tasunik eza, ez ote da sarriagotan erlijio-ohitura zenbaiten ukapena, bizitzaren azken zentzuaz axolagabetzea baino gehiago?

Dena den, hitzaldi horretan bertan, Aita Sainduak "otoitzbidea berrizatzeko" aholku zerrenda luze bat ematen zuen; baina, bere joeraz ezaguna den zenbait jendek, aholku horiei baino gogotiago, Aita Sainduak berak bidenabar harrotu duen beste puntu soil honi heldu dio: Mezatako zenbait kantutan latinari eta gregorianoari eutsi behar litzaiekela.

Alabaina, zernahi esan, liturgia herrikoari hegoak moztuko dizkionik ez da, elizak dauden baino ustuaigo ikusi nahi ez badira behintzat.

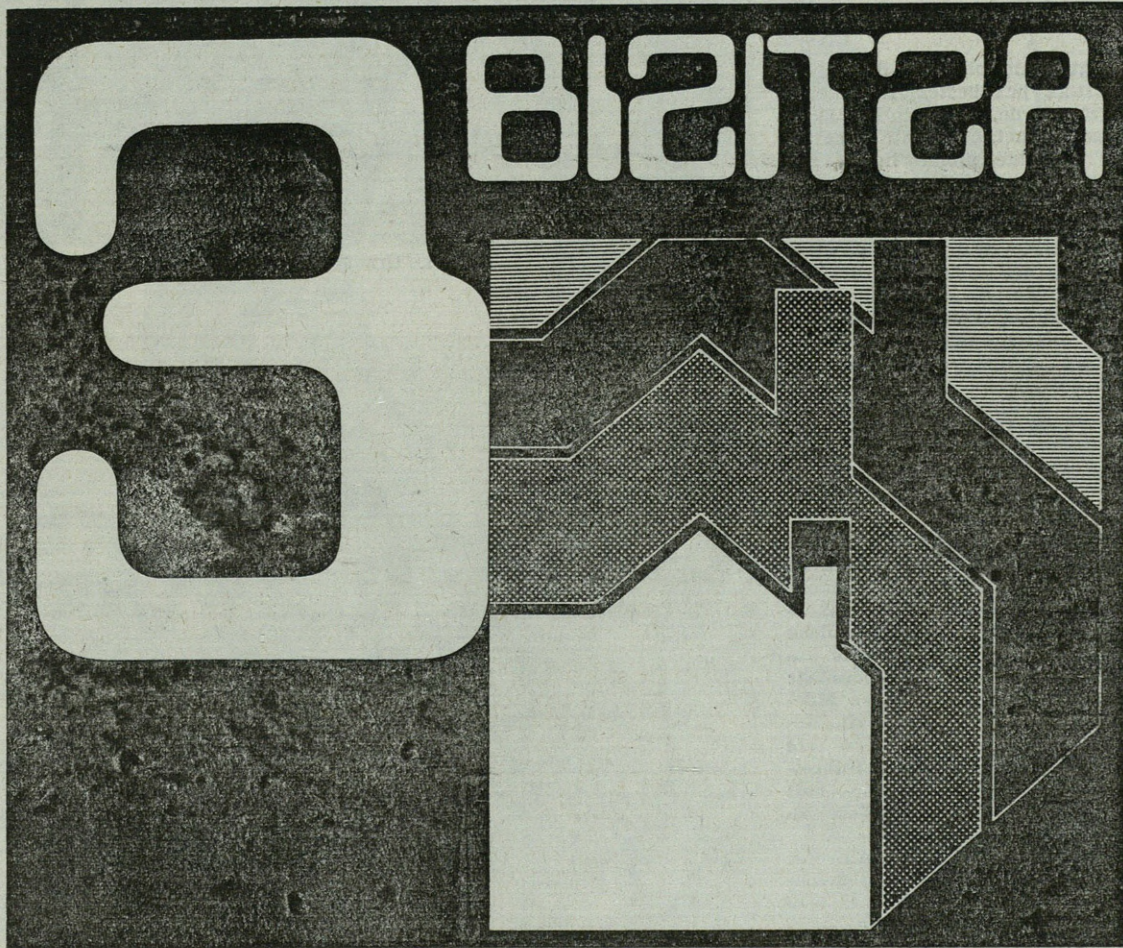
AMUNSA

bazkari onaren zanpagarria
eta txarraren estalgarria

**LA CASA
DEL CAFE**
Juan Iriando

San Marcial 19 Urrut. 413801
Donostia

ONDO BADABILL
Otsein DA

GURE AURTENGO BOSGARREN ZOZKETAN

Udarako iru bizitzako zozketa ontan Noiznaiko, Bizitzako Erbestetatuaren ta Aldi-jakiñeko kartillak sartuko dira.

Urriaren 6 arte jartzen diran milla pezeta bakoitzeko zenbaki bat emango da, ta beste zenbaki bat jarrita dauden 5.000 pezeta bakoitzeko, milla pezeta sartu bear dira Noiz-naiko kartillan. Zozketa, Aurrezki Kutxa Probintzialaren lantokian, J.M. Salaverria kalean, datorren Urria 16'an egingo da.

URRIAREN 6 arte

**CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA**

**JOSE ZINKUNEGI'REN
OPTICA BERRIA DONOSTIAN**

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

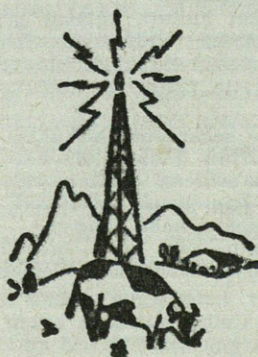
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK
Hernani, 4

DONOSTIA

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerki Kutxa

**EUSKAL IRRATI
SAIOAK**

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-trasnak ta abar
Torelavega'ko Perira joan
etorriak

Baserriaren alde

DONIBANE LOHITZUNEN EUSKAL UNIBERSITATEA

✻ **Euskal arazoei buruz ikertzeak eta lanak bultzazu**

✻ **Kritika jator baten [premia]**

Donibane Lohitzunen ospatu berria dugu Euskal-Unibersitatea. Han izan ginen gu ere zerbait ikasi nahiz eta ZERUKO ARGIAren irakurleei hango berri emateko asmoz.

Unibersitate honen eratzaille gehienak oso lanpetuak izanik, Manex Goyenetxe, IKAS-en idazkariarekin mintzatu gara.

—Nor izan da ikastaro honen eratzaille?

—Haristchelar jauna, IKAS-en lehendakaria, aita Xarritton, Joseba Intxausti, Carlos Santamaria, Ramuntxo Kanblog eta neroni ere hor ibili gara. Izan ere, Baionako IKAS batasunak eratua izan da Unibersitate hau. Honek lortu du, bere lehendakariaren bitartez, Pariseko "Ministère de l'Éducation Nationale" delakoak bere baimena eman zezan bai eta Bordeleko "Rectorat d'Académie" delakoak ere. Baimen horiei esker Donibane Lohitzuneko lizeo ofizialean (Estadua-ren lizeoan) muntatua izan da Unibersitate hau. Horri esker lizeo horren gela eta tresna guztiak ofizialki Unibersitatearen zerbitzurako emanak izan dira. Idazkaritza lana Ipar-aldean neronek eraman dut gehienbat eta Hego-aldeko euskal ikasleen artean JAKIN taldekoek Joseba Intxaustirekin egin dute behar zen berri ematea. Irakasleen biltzea ere gaien hautatzea Haristchelar, Xarritton eta Santamaria jaunek egin dute gehienbat. Esan behar da Euskaltzaindiak bere babesa emana ziola Unibersitate honi eta horregatik bere hileroko batzarra ere hemen egin nahi izan duela euskal Akademiak. Azkenik esan dezagun Ipar aldeko Deputatu, kontseilari eta alkateen batzarren babesa ere bazeukala Unibersitate honek.

—Parte hartu dutenei buruz zer? Zentat? Nola? Zer giroa izan da?

—Ehun eta hamarren bat ikasle izan dira hamar egun horietan eta gehienak bizpahiru egunez hor izan dira. Gehienak estudioen egiten ari diren euskaldun gazteak ziren, baina irakasle eta andereño andana bat ere ibili izan da. Bestalde egunaz lanean ari zirenei pentsatuz, arrats guzietan bazeuden mintzaldiak, arratsko bederatzietan, eta langile zenbaitek ere hola parte hartu ahal izan du.

—Zer helbururekin?

—Helburu nagusienak Unibersitate hau muntatzeko hauek zirela uste dugu: Euskal ikasle edo intelektualei, burulangle guztiei, elkar ikusteko eta elkarrekin mintzatzeko, elkarren ezagutza egiteko aukera bat eman. Azken hiru urte hauetan Baionan egiten zen Euskal Asteak ere hola zerbait lortu zuen; Unibersitatean oraino gehiago nahi genuke hortarat ailegatu. Bestalde, euskal arazo mota guztiei buruz ikertzeak eta lanak bultzatu eta ahalaz koordinatu nahi litazke erakunde berri honen bitartez. Eta azkenik euskarazko Unibersitate bat zer izan litzakeen, sinbolikoki bederen, azaldu.

—Nola eramana izan da? Zer metodorekin?

—Aurten, lehen urtearentzat, hitzaldi guztiak, bat bestearen ondorekin emanak izan dira, goizetan bederatzietatik eta hamabiak arte. Arratsaldeetan berriz, bazkal ondoko ordu bi eta erdieratik eta bostak arte mintegiak egin izan dira, goizean aipatu gaiez. Gero berriz lehen esan bezala, arratsko bederatzietan beste hitzaldi bat ematen zen, inguruetako jende langileak bederen parte har ahal izan zezan.

—"Euskal Unibersitatea" zen ikastaro honen izena, zenbateraino zegoion "unibersitate" hitza eta zertan? Irakasleen alderditik be al zegoen maila hori? Eta ikasleen alderditik? Unibersitate gehienak ohi duten mailarik? Ikasleak hartu ahal zezaketen parte eta hartu al dute? Egiazko azterketa eta kritika giro jatorrik?

—Irakasleen eta ikasleen aldetik ez da dudarik Unibersitate maila hori bazeukala, horko gehienak edo bat edo bestea bait dira edo izanak bait dira alde bateko edo besteko erdal Unibersitateetan. Bestalde Unibersitate honen egitea aipatu zelarik Karlos Santamariak oso ederki azaldu zituen zein ziren Unibersitate baten egin beharrik eta kritika jator baten premia ere adiarazi. Heine batean bederen lehen urte honetan hori ere lortu dela uste dugu.

—Zer esperantza uzten du Euskal Unibersitate horrek?

—Urtero egiteko asmoa dugu, toki berean eta arrakasta handituz jaongo delako esperantzarekin. Arrakasta bai eta ikastaroen maila eta mintegien koordinatzea beti hobetuz ere. Aurten Pradon katalanek boskarren aldikotz egin dute holako Unibersitatea: Bostehun ikasle eta hirurogeita hamar irakasle elkarturik bizi izan dira, han, hamar egunez. Lehen urtean larogeti ikasleekin hasiak ziren. Beraz, aurtengo 110 ikasleak ikusi eta badugu esperantza.

—Euskal kultura batetaz jabetu ahal izateko, Unibersitate honen argiaz, zertan ditugula uste duzue problema eta premiarik nabarmenak?

—Hain segur gure hizkuntza holako gaitan ibiltzek du bai problema haundiena sortzen eta bai premia haundiena ere euskal kulturaz jabetu nahi badugu.

—Zertan izan ditu hutsunerik gogorrenak Unibersitate honek?

—Hori, hain segur, oraino egina ez den Unibersitatearen azken biltzarrean guk baino hobeki azalduko digute bertako ikasle-irakasleek larunbat arratsaldean. Hala ere

uste dugu oraidanik esan ditzakeela, gai guztiak bat bestearen ondorekin erabiltzeko orde, hiru edo lau ikastaro sail hauetan erabili beharko direla. Bestalde molde honek gai bakotza gehiago sakontzeko aukera ere ematen digu. Eta gero mintegiak aurretik hobeki preparamatu beharko ditugu. Egia esan, aurten, gogoeta sailako fedeari buruzko mintegia da bakarrik aurretik preparamatua izan. Haatik lan onenak, matematika sailean egin dela dirudi, matematika hiztegia ere osaturik atera bait zaigu hortik. Ikusten duzu beraz lan onik ere egin dela Unibersitate honetan.

—Nolaz konpon ditezke hutsune horiek? Zer asmo dituzue datorrenarako? Zer etorkizun ikusten diozue ikastaro honi?

—Beste hutsune zenbait ere azalduko dela Unibersitateari buruzko kritikan, eztao dudarik. Nola konpon? Bai hori, ikasleek eta irakasleek bai eta beste antolatzaileek denek elkarrekin ikusi beharko dute ondoko urteetan Unibersitate hori hobea izan dadin. Gure aldetik ondoko aste horietan Katalunyan Unibersitatearen berri ere eman nahi genuke, gauza interesgarriak eta baliagarriak ikusi bait ditugu han, Abuztuaren 20-tik 30-erak han izan garelarik.

—Bukatzeko. Zer dela eta erabiten dira ikastaro bat baino gehiago? Bat bakarra eta hobea, osatuagoa, ez ote genuke hobe? Euskal Herrian ez ahal gintezke Unibersitate mailan ere mahai berean bil?

—Nik ere hori uste dut. Hobe litzakeela indar guztiak bildurik Unibersitate on bat egin dezagun. Haatik Donibane Lohitzuneko honen denak euskaraz eman nahi ditugu. Bestalde zenbait Hego aldeko ikasleentzat behar bada onerak ezin jina hor da, eta orduan bereziki ikertze lanei buruz zerbait koordinatze moldei behar litzake pentsatu. Nere izenean mintzo naiz orain, baina uste dut, dena dela, Donibane Lohitzuneko Unibersitatea prest dagoela beste ikastaro muntatzaileekin elkar aditzeko, Unibersitate hitzak dion bezala, erakunde irekia baita hau.

Esan dezagun ere aurten euskaldunetaz aparte (lehen aldikotz) eta Katalunnetaz aparte (boskarren aldikotz) Okzitanoek ere beren Unibersitatea egin dutela (bigarren aldikotz) bai eta Korsan ere (lehen aldikotz) gure kondizione beretan. Oneraino, Goyenetxe jaunak esanak. Nahiko mamia badagoela uste dugu bere hitzetan eta gu isiltzearekin irabaziko duela irakurleak.

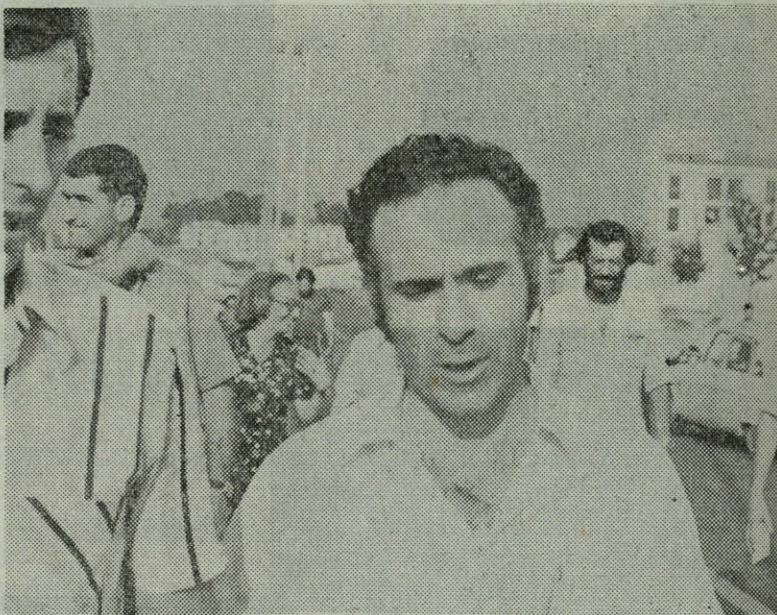
ERRIALDE

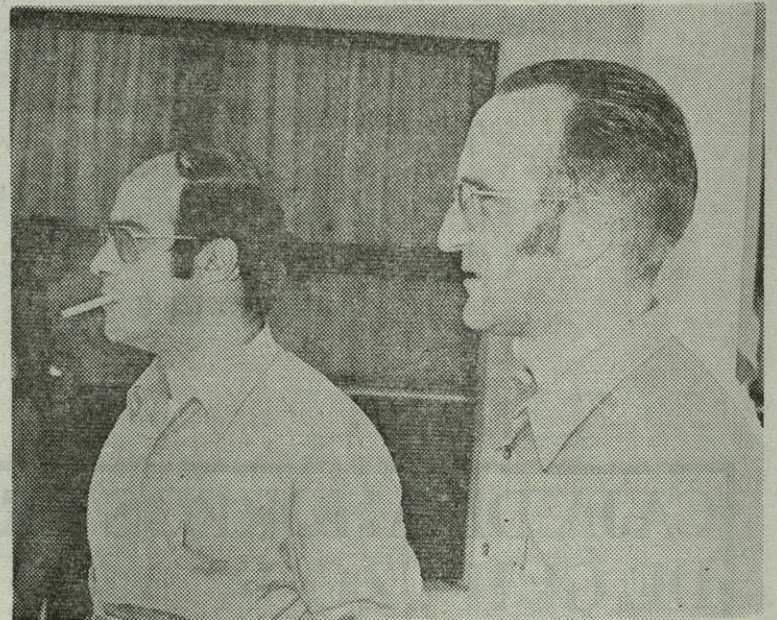
Atxaga-Larresoro

Hiriart. Urruty-Monzon

Mujika-Azurmendi

Erdozainzi-Satruestegi